

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

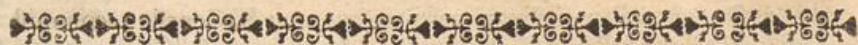
**Censura Sacrae Facultatis Theologiae Parisiensis, In
Librum cui titulus est: La Défense de l'authorité de N. S.
P. le Pape, ..., contre les erreurs de ce temps, Par Iacques
De Vernant, à Mets, 1658**

Université <Paris> / Faculté de Théologie

Parisiis, 1665

Avthoritate Conciliorvm, Sanctorum Patrum Ecclesiae, & veterum
Theologorum confirmatur Censurae veritas. Pro sexta Propositione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14744

AVTHORITATE CONCILIORVM,
Sanctorum Patrum Ecclesiæ, & veterum Theo-
logorum confirmatur Censuræ veritas.

Pro sexta Propositione.

Quæ adducta sunt ad confirmationem primæ & tertiæ censuræ istam quoque probant.

S. August. lib. 2. de Baptismo, cap. 9. Et universum partibus semper jure optimo præponitur.

Idem Epist. 162. Ecce putemus illos Episcopos, qui Romæ judicarunt non bonos judices fuisse, restabat adhuc plenarium universæ Ecclesiæ Concilium, ubi etiam cum ipsis iudicibus causa posset agitari, ut si malè judicasse coniecti essent eorum sententiæ solverentur.

August. lib. 1. de Baptismo, cap. 32.

Verum nos multa ostendimus etiam ad legem Dei pertinentia esse apud eos qui non sunt in Ecclesiâ, quæ nemo vestrum audet negare: sed cur tale aliquid nolitis esse & Baptismum, omninò non video, nec posse demonstrari confido. Sequimur sanè nos in hac re etiam canonicarum auctoritatem certissimam Scripturarum, neque enim parvi momenti quod inter Episcopos anterioris ætatis quàm esse inciperet pars Donati, ista quæstio fluctuaret, & varias haberet inter se collegarum salvâ unitate sententias, hoc per universam Catholicam quæ toto orbi diffunditur observari placuit quod tenemus, nam & vos profertis Concilium Cypriani, quod aut non est factum, aut à cæteris unitatis membris à quibus ille non divisus est, meritò superatum. Neque enim propterea sumus Episcopo Cypriano meliores, si tum censuit hæreticos denuò baptizari, quia nos hoc rectè non facimus, sicut nec Petro Apostolo meliores sumus, quia non cogimus gentes iudæizare, quod ille fecisset Paulo Apostolo attestante & corrigente monstratur, cum similiter inter Apostolos de circumcissione quæstio, sicut postea de Baptismo inter Episcopos non parvâ difficultate nutaret.

Ibid. Cap. 33.

Proinde quamvis hujus rei certè de scripturis Canonicis non proferatur exemplum, earundem tamen scripturarum etiam in hac re à nobis tenetur veritas, cum hoc facimus quod universæ jam placuit Ecclesiæ, quam ipsarum scripturarum commendat authoritas, ut quoniam sancta Scriptura fallere non potest, quisquis falli metuit, hujus obscuritate quæstionis eandem Ecclesiam de illâ consulat, quam sine ullâ ambiguitate sancta Scriptura demonstrat.

Idem Cap. 7. ejusdem libri.

Iam enim ne videar humanis argumentis id agere, quoniam quæstionis hujus obscuritas prioribus Ecclesiæ temporibus ante schisma Donati magnos viros & magnâ charitate præditos, Patres Episcopos ita inter se compulit salvâ pace disceptare atque fluctuare, ut diu Conciliorum in suis quibusque regionibus diversa statuta nutaverint, donec plenario totius orbis Concilio quod saluberrimè sentiebatur, etiam remotis dubitationibus firmaretur.

Idem August. ibid. Cap. 18.

De Baptismi ergò quæstione jam quantum arbitror, satis differui, & quia hoc manifestissimum schisma est quod Donastitarum nomine nuncupatur, restat ut hoc de Baptismo piè credamus, quod universa Ecclesiâ sacrilegio schismatis remota custodit. In quâ tamen si aliud alij, & aliud alij adhuc de istâ quæstione salvâ pace sentirent, donec universali Concilio unum aliquid eliquatum sincerumque placuisset, humanæ infirmitatis errorem cooperiret charitas unitatis, sicut scriptum est, quia charitas cooperit multitudinem peccatorum. Quâ enim absente cætera inaniter habentur, eâdem præsentem quædam venialiter non habentur. Extant Beati Martyris Cypriani in ejus literis magna documenta, ut ad illum jam veniam, de cuius sibi autoritate, isti carnaliter blandiuntur, cum ejus charitate spiritaliter perimantur. Nam illis temporibus antequam plenarij Concilij sententia quid in hac re sentiendum esset, totius Ecclesiæ consensus confirmasset, visum est ei cum fermè octoginta Coëpiscopis suis Africanarum Ecclesiarum, omnem hominem qui extrâ Ecclesiæ Catholicæ communionem baptizatus fuisset, oporteret ad Ecclesiam venientem denuò baptizari.

Ex August. de Bapt. lib. 2. cap. 4.

Quapropter sanctus Cyprianus, tantò excellentior, quantò humilior, qui documentum Petri sic amavit, ut diceret, documentum scilicet nobis & concordie & patientie tribuens, ut non pertinaciter nostra amemus, sed quæ aliquandò à fratribus & collegis nostris utiliter & salubriter suggeruntur, si sint vera & legitima, ipsa potius nostra ducamus: satis ostendit facillimè se correcturum fuisse sententiam suam, si quis ei demonstraret baptismum Christi sic dari posse ab eis qui foras exierunt, quemadmodum admitti non potuit cum foras exirent, unde multa jam diximus, nec nos ipsi tale aliquid auderemus asserere, nisi universæ Ecclesiæ concordissimâ autoritate firmati, cui & ipse sine dubio cederet, si jam illo tempore quæstionis hujus veritas eliquata & declarata per plenarium Concilium solidaretur.

August. lib. 2. de Baptismo cap. 7.

Nondum enim erat diligenter illa Baptismi quæstio pertractata, sed tamen saluberrimam consuetudinem tenebat Ecclesiâ, in ipsis quoque schismaticis & hæreticis corrigere quod pravum est, non iterare quod datum est, sanare quod vulneratum est, non curare quod sanum est. Quam consuetudinem credo ex Apostolicâ traditione venientem, sicut multa non inveniuntur in litteris eorum, neque in Concilijs posteriorum: & tamen quia per

universam custodiuntur Ecclesiam, non nisi ab ipsis tradita & commendata creduntur. Hanc ergò saluberrimam consuetudinem per Agrippinum prædecessorem suum dicit Sanctus Cyprianus quasi cæpisse corrigi: Sed sicut diligentius inquisita veritas docuit, quæ post magnos dubitationis fluctus ad plenarij Concilij confirmationem perducta est, verius creditur per Agrippinum corrumpi cæpisse non corrigi.

Hieronymus Epistolâ LXXXV.

Si autoritas quæritur, orbis major est urbe.

Leo Papa Epistolâ 33. ad Theodosium Augustum.

Vt autem salubribus curis velocior pleniorque, auxiliante Domino, per Vestræ Clementiæ fidem præstetur effectus, ad Pietatem Vestram Fratres & Coëpiscopos nostros Abundium & Asterium, sed & Basilium, & Senatorem Presbyteros, quorum mihi devotio est probata, direxi, per quos quæ nostræ forma sit fidei, manifestatis instructionibus (quas misimus) possitis dignanter agnoscere: ut si Constantinopolitanus Antistes in eandem confessionem toto corde consentit, securi (ut dignum est) de Ecclesiasticâ pace lætemur, neque aliquid residere videatur ambiguum, ut de superfluis forsitan suspitionibus laboremus. Sin verò aliqui à puritate nostræ fidei atque Patrum autoritate dissentiant, Concilium universale intra Italiam, sicut Synodus, quæ ob hanc causam Romæ convenerat, mecum petit, Clementia Vestra: ut in unum convenientibus omnibus his, qui aut ignorantia aut terrore prolapsi sunt, correctionis remedijs consulatur, nec cuiquam ultra sit liberum, ita Nicænæ Synodi facere mentionem, ut ejus inveniatur esse fidei contrarius, quoniam & universa Ecclesia, & vestro hoc Imperio profuturum est, si unus Deus, una fides, & unum Sacramentum salutis humanæ, unâ totius mundi Confessione teneatur.

D. Leo Papa Epist. LV. ad pulcherrimam Augustam.

In omnibus Ecclesiasticis his Legibus obsequentes, quas ad pacificationem omnium Sacerdotes, per trecentos decem & octo Antistes Spiritus Sanctus instituit: ita ut etiam si multò plures alij, quàm illi statuere decernerent, in nullâ reverentiâ sit habendum, quicquid fuerit à prædictorum constitutione diversum.

Quinta Synodus Constantinopolitana, collation. sextâ.

Ostenditur igitur Ibas etiam inde, quod non solum abnegavit, sed etiam anathematizavit Epistolam contrariam per omnia constitutam expositæ definitioni à sancto Chalcedonenſi Concilio, sicut & Vestra Beatitudo per inquisitionem inveniet.

Sancta Synodus dixit: scimus & nos hæc ita subsequuta esse: tamen cautius æstimantes talia judicare est his, quæ in antecedentibus sanctis Synodis disposita sunt, & scientes quod in Ephesinâ primâ sanctâ Synodo de Epistolis S. Cyrilli, & in ipſo Chalcedonenſi Concilio, de Epistolâ sanctæ memoriæ Papæ Leonis quædam mota sunt, necessarium esse putavimus, ex his quæ in prædictis sanctis Synodis gesta sunt, particulas quæ hæc continent, manifestari, ut pro ampliore subtilitate & inde instructam sic propositorum
discepta-

disceptationem faciamus. Et cum suscepisset, Calonymus Reverendissimus Diaconus & Notarius, recitavit.

S. Gregorius lib. 4. Epist. 82. ad Ioannem Patriarcham Constantinop.

Et nos quidem, in quos talis tantaque per ausum nefarium culpa committitur, servamus quod veritas præcepit dicens: si peccaverit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipsum solum: si te audierit lucratus eris fratrem tuum. Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum aut duos, ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum: quod si non audierit eos, dic Ecclesiæ: si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Ego itaque per responsales meos semel & bis verbis humilibus hoc quod in totâ Ecclesiâ peccatur corripere studui, nunc per me scribo. Quidquid facere humiliter debui, non omisi, sed quia in meâ correptione despicio, restat ut Ecclesiam debeam adhibere.

Ex collatione qua habita est de Symbolo fidei in secretario B. Petri Apostoli inter D. Leonem sanctissimum & Coëvangelicum Papam urbis Roma, & Barnavianum atque Iesse Episcopos seu Adelhardum Abbatem missas Divi Caroli Imperatoris per indictionem secundam.

Missi. Si ergo ita est, imò quia ita est, quod non credere non licet, & non tacendo docere licet: cur non licet cantare, vel cantando docere? PAPA. Licet, inquam, licet docendo cantare, & cantando docere. Sed illicitè in prohibitis, nec scribendo, nec cantando licet inferere. Missi. Quia ergo utrisque notum est, quod idè à vobis, ut id Symbolum cantando, vel scribendo inferatur, illicitum ducatur, vel dicatur: quia illi qui idem Symbolum condiderunt, non indiderunt, ut cæteræ sequentes principales Synodi, Chalcedonenfis scilicet quarta, Constantinopolitana quoque quinta, & sexta; & novum ultra symbolum à quoquam quâlibet necessitate, seu salvandi homines devotione condere, & in veteribus tollendo, addendo, mutandove quicquam inferere prohibuerunt, non est tibi diutiùs immorandum. Sed hoc quæro, hoc ut dicatur rogo: quia id credere bonum est, bonum hodie sicut ad credendum, ita ad cantandum esse, si tunc ab eis insertum fuisset. PAPA. Bonum certè, & valdè bonum, utpote tam fidei Sacramentum magnum, quod non licet non credere, quisquis ad hoc valet pertingere. Missi. Nunquid non benè idem tùm authores fecissent, si quatuor tantùm addendo syllabas, tam per necessarium fidei Sacramentum cunctis deinceps sæculis perspicuum redderetur? PAPA. Sicut non audeo dicere, non benè fecisse, si fecissent, quia procul dubio sicut cætera quæ vel omiserunt scientes utique & non ràm humana quàm divina illuminati sapient affecerunt: ita quoque non audeo dicere, istud eos nobis minus intellexisse, perpendisse, cur dimiserunt, vel cur dimissum, ne ultra mitteretur, sicut & cætera prohibere. Tu & tui videte quid sentiat de vobis. Nam ut ego me illis non dico præferam, sed etiam illud absit mihi, ut coæquare præsumam.

Hincmarus in tract. 55. Capitul. cap. 25.

Tu hâc discretionem, ut præmisi ex verbis B. Gelasij, suscipe ad instructionem illas Epistolas, quas Beatissimi Papæ diversis temporibus ab urbe Ro-

mâ pro diverforum Patrum consolatione dederunt, legendas venerabiliter, & ferva sacra Concilia, quæ Sedes Apostolica & omnis sequitur Ecclesia, inviolabiliter. Et ut Dominus ex lege confirmat in Evangelio, in ore duorum vel trium testium stabit omne verbum, quia mihi non pigrum, tibi autem est necessarium, repetam tibi quod de sacris Concilijs ad Ianuarum dicit B. Augustinus, omnia itaque talia, quæ neque sacrarum Scripturarum autoritatibus continentur, nec in Concilijs Episcoporum statuta inveniuntur, nec consuetudine universalis Ecclesiæ roborata sunt, sed diverforum locorum diversis motibus innumerabiliter variantur, ita ut vix aut omninò nunquam inveniri causæ possint, quas in eis constituendis homines secuti sint, ubi facultas tribuitur, sine ullâ dubitatione rescanda existimo.

Quæ verba B. Augustini quomodo placeant tibi, tu videris, exiguitati autem meæ tutius & salubrius videtur cum illo sacra sequi Concilia, & omnibus qui me audire voluerint inculcare, non sequi relictis sacris Concilijs illa quæ ipse existimat rescanda, quàm illa quæ tu rescata & dissecata proponis sectanda, quoniam sibi ipsis diversa, ostendunt se esse non posse omnibus & in omnibus servanda atque sequenda.

Otto Frisingensis de rebus gestis Frider. I. Imp. lib. 1. cap. 54.

Dùm ita per aliquot dies, jam sæpè dictus Episcopus coram Summo Pontifice de fide suâ in civitate Parhisijs discuteretur, sentiens Papa, utpote vir cautus, & religiosus, causæ difficultatem, protelandam eam usque ad universale Concilium adjudicavit. Erat enim in proximâ medianæ quadragesimæ Dominicæ, apud illius Galliæ metropolim Remis generale indictum Concilium, tam ex eo quod prætaxatus Papa persecutionem populi sui declinando, in Gallijs morabatur, quàm ob hoc quòd quidam penè Laicus heretici honorem in vaccis populorum affectans, examini Ecclesiæ reservandus in vinculis tenebatur.

Innocentius 3. Epistol. 104. lib. 3.

Sed in carnali commercio inter te, ac Reginam conjugem tuam adedò est processum; quòd si etiam illi tantùm Confessione vellemus insistere, quam nuper eadem Regina fecisse proponitur coram prædicto Abbate de Trapà, & dilecto filio Magistro Roberto de Corzon, nunc titulo sancti Stephani in Celio Monte Presbytero Card. non auderemus super hujusmodi casu, de nostro sensu pro te aliquid diffinire. Propter illam sententiam Evangelicam, quam ipse Christus expressit, ut quod Deus conjunxit, homo non separet: Cùm absque dubio, nec Sanctorum exempla, nec Patrum decreta, intentioni tuæ in hoc articulo suffragentur. Verùm si super hoc absque generali deliberatione Concilij determinare aliquid tentaremus, præter divinam offensam, & mundanam infamiam, quam ex eo possemus incurrere, forsàn ordinis, & officij nobis periculum immineret: cùm contra præmissam veritatis sententiam, nostra non possit autoritas dispensare.

Instrumentam appellationis Philippi Pulchri, anno 1303.

Nos Philippus Dei gratiâ Franciæ Rex, auditis & intellectis propositis & objectis per vos G. de Plessiano militem, & antea per dilectum & fidelem

militem nostrum G. de Nogareto, contra Bonifacium, nunc Romanæ Ecclesiæ regimini præsentem.

Vestris in hæc parte requisitionibus, pro divini reverentiâ nominis, salvis in omnibus sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, honore & reverentiâ debitis, assentimus, ac convocationi & congregationi dicti Concilij, ut super præmissis veritas elucescat, & omnis error abscedat, universalis Ecclesiæ, & totius Christianitatis statui, ac fidei, & terræ sanctæ negotio consulatur, ac scandalis, & periculis ingruentibus occurratur, parati sumus, quòdque libenter offerimus, quantum ad nos attinet, opem dare & operam efficacem: Vosque Archiepiscopos, Episcopos, & Prælatos alios hic præsentem, tanquam Ecclesiæ filios, & columnas fidei, ad exaltationem, augmentum & conservationem ipsius fidei à Domino in parrem sollicitudinis evocatos, instantes requirimus, & obsecramus per viscera misericordiæ Iesu Christi, quatenus huiusmodi convocationi, & congregationi Concilij, in quo personaliter intendimus interesse, totis, ut conderet, studijs intendatis, ac vijs, & modis congruis efficaciter laboretis. Ne autem dictus Bonifacius, qui animosè & injuriosè contra Nos pluries fuit procedere comminatus, impedire fatagens, ne sua, si qua sint, in lucem veniant opera tenebrarum, huiusmodi convocationi, & congregationi Concilij, directè, vel indirectè, impedimenta præstando, vel aliter quovis modo, status vester in eo integer existat, contra nos, statum nostrum, Ecclesias, Prælatos, Barones, & alios fideles, Vassallos, & subditos nostros, terras nostras vel ipsorum, regnum nostrum, & ipsius regni statum, in aliquo spiritali gladio abutendo, de facto procedat, excommunicando, interdicendo, suspendendo, vel alio quoquo modo, pro nobis, & nobis adhærentibus, & adhærere volentibus, ad prædictum generale Concilium, quod instanter convocari petimus, & ad verum legitimum futurum Summum Pontificem, vel alios, ad quem, vel ad quos fuerit appellandum, provocamus, & appellamus in scriptis, non recedendo ab appellatione per dictum G. de Nogareto interpositâ, cui ex tunc adhæsimus, ac etiam adhæremus, Apostolos testimoniales à vobis Prælati, & Notarijs, cum instantiâ postulantes, ac expressè protestantes de innovando provocationem, & appellationem huiusmodi, ubi, quando, & coràm quibus, nobis visum fuerit expedire.

Infra scripti verò Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, & Priores, præmissis sic factis & habitis responderunt, provocaverunt, appellaverunt, suppofuerunt, & protestati fuerunt, ac responsiones, provocationes, appellationes, suppositiones, ac protestationes fecerunt, prout in schedulâ quâdam, ibidem publicè ac seriosè perlectâ, plenius continetur: cujus tenor sequitur in hæc verba.

Nos Nicosiensis, Remensis, Senonensis, Narbonensis, & Turonensis, Archiepiscopi; Laudunensis, Belvacensis, Cathalaunensis, Antissiodorensis, Meldensis, Nivernensis, Carnotensis, Aurelianensis, Ambianensis, Morinensis, Silvanectensis, Andegavensis, Abrincensis, Constantiensis, Ebroïcensis, Lexoviensis, Sagienensis, Claromontensis, Lemovi-

consis, Anicensis, Matisconensis, Episcopi; Cluniacensis, Præmonstratensis, Majoris Monasterij, Cisterciensis, Sancti Dionysij in Franciâ, Compendiensis, Sancti Victoris, Sanctæ Genovefæ Parisius, Sancti Martini Laudunensis, Figiacensis, & Belli Loci in Lemovicinio, Abbates; Frater Hugo Visitator domorum Ordinis militiæ Templi, ac Sancti Ioannis Ierosolymit. in Franciâ, & Sancti Martini de Campis Parisiensis, Priores: auditis, quæ per vos, domini Comites, & Guillelmi prædicti, heri & hodie dicta, proposita, & objecta fuerunt contra Dominum Bonifacium Papam VIII. huiusmodi dictis, propositis, assertionibus, & juramentis vestris, requisitionibus, & alijs legitimis causis inducti, & quadam quasi necessitate compulsi, attendentes, quod in præmissis negotium fidei, quod est Christi, nos qui ad ipsius defensionem, & exaltationem fidei, & animarum regimen sumus, licet immeriti, in partem sollicitudinis evocati, cupientes obviare periculis, quæ imminent, expressis convocationem, & congregationem dicti Concilij, præmissis, & alijs causis, utilem & omnino necessariam reputantes, ut ipsius Domini Bonifacij innocentia clareat, sicut teste conscientia exoptamus, aut de impositis sibi per Concilium discutatur, statuatur, & fiat quod decernunt Canonice sanctiones, vobis Domine Rex, & vobis Domini Comites, & G. respondemus, quod salvis in omnibus sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ honore & reverentiâ debitis, vestris in hac parte requisitionibus, super ipsius convocatione Concilij, assentimus, & parati sumus convocationi, & congregationi dicti Concilij, juxta Sanctorum Patrum instituta, & canonicas, & legitimas sanctiones, opem dare & operam efficacem, non intendentes quoquo modo partem in hoc negotio facere, seu quibuscumque partem facientibus adherere. Verùm, ne dictus Dominus Bonifacius, motus seu provocatus ex ijs, proiit timemus ex verisimilibus conjecturis, & comminationibus multis de procedendo contra nos, ab eo factis, contra nos, Ecclesias, parochos, & subditos nostros, quoquo modo procedat, aut procedi faciat, suâ, aut aliâ auctoritate quâcumque excommunicando, suspendendo, interdicendo, deponendo, privando, vel alio quovis modo, quocumque colore quæsito, in impedimentum, vel perturbationem dicti Concilij, & quin in eodem Concilio confedere, cõjudicare, & omnia alia facere, quæ ad officium Prælati pertinent, facere valeamus, nostrique, adherentium nobis, & adherere volentium status, in omnibus salvi debeant remanere, pro nobis, Ecclesijs, parochis, & subditis nostris, ac pro nobis adherentibus, seu adherere volentibus in hac parte, ad prædictum Concilium congregandum, & ad futurum verum & legitimum Summum Pontificem, & ad illum, vel illos, ad quem, vel quos de jure fuerit appellandum, provocamus & appellamus in scripto, & Apostolos cum instantiâ petimus; supponentes nos, Ecclesias, Parochos, subditos, & amicos nostros, & adherentes, nostrorum, & ipsorum statum, & jura, nostraque & eorum bona, protectioni divinæ Concilij prædicti, ac futuri veri & legitimi Summi Pontificis, ac protestantes de innovando appellationem huiusmodi, ubi quandò, & coràm quibus, nobis visum fuerit expedire.

Instrumentum appellationis ad Concilium Episcoporum regni Francia, anno 1303.

Promittimus, quòd si dictus Dominus Papa procedat quocumque quæsitò colore, occasione præmissarum appellationum, adhæssonum, & quorumcumque aliorum convocationem dicti Concilij, tangentium, excommunicando, interdicendo, suspendendo, deponendo, absolvendo à juramento fidelitatis, homagij, vel alterius cujuscumque obligationis, vel alias quoquo modo procedendo contra Regem, prædictos K. L. & Comites, aut magnificum virum R. Ducem Burgundiæ, qui appellationi prædictæ dicitur adhærere, & alios adhærentes, & adhærere volentes, qui se nobis sub formâ quâ se Dominus Rex, & alij prænominati nobis obligarunt, & obligant, obligarunt: nos dicto Domino Regi & Baronibus, ac sibi assistentibus, assistemus, & secundùm Deum pro viribus defendemus, nec nos separabimus ab eisdem, nec absolutionibus à juramenti fidelitatis, vel alijs quibuscumque relaxationibus, indultis, & indulgendis, impetratis vel impetrandis, vel ultrò oblatis, vel offerendis, seu concedendis utemur; imò semper eisdem Domino Regi, Baronibus, & adhærentibus adhærebimus.

Appellatio Vniversitatis à Bullis Bonifacij 8. ad Concilium, anno 1303.

Quòdque idem Dominus Rex, Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Priores, & aliæ personæ Ecclesiasticæ suprædictæ auditis, & intellectis plenius propositis, & significatis, & requisitionibus supræ dictis, considerantes quòd in hoc casu negotium agitur fidei, quòd est Dei, & quòd ad defensionem, conservationem, & exaltationem ipsius fidei ipse Dominus Rex collatam sibi recepit à Domino potestatem, ijdemque Prælati sunt in partem sollicitudinis evocati, super præmissis per dies multos discussione, ac deliberatione præhabita diligenti, ex præmissis & alijs legitimis causis moti, convocationem, & congregationem dicti Concilij generalis, utilem, & omninò necessariam reputantes hujusmodi convocationi & congregationi consenserant, ac responderant quòd convocationi & congregationi prædictis opem, & operam darent efficaciter ut deberent: & ne dictus Dominus Bonifacius motus, seu provocatus ex ijs, proiit timebant ex verosimilibus conjecturis, & comminationibus multis, contra eos, Ecclesias, Parochianos, & subditos suos quoquo modo procedat, aut procedi faciat suâ, vel aliâ auctoritate quâcunque, excommunicando, suspendendo, interdicendo, deponendo, privando, aut aliâs quovis modo in impedimentum, & perturbationem Concilij congregandi, & quin confedere, & conjudicare, & alia quæ ad officium Prælati pertinent facere in eodem Concilio possent, salvi que eorum, & sibi adhærentium status manere deberent, pro se, Ecclesijs, Parochianis, & subditis suis, & pro sibi adhærentibus, seu adhærere volentibus in hac parte, ad prædictum Concilium congregandum, & ad futurum verum & legitimum Summum Pontificem, & ad illum, vel ad illos, ad quem vel ad quos de jure fuerit appellandum, provocarunt, & appellarunt in scriptis, & Apostolos testimoniales cum instantiâ petierunt supponente se, Ecclesias, Parochianos, & subditos, ac sibi adhærentes, ipsorum status, jura, & bona protectioni divinæ, prædicti Concilij, ac futuri veri & legitimi Summi Ponti-

ficis, ac protestantes de innovando appellationem hujusmodi ubi, quando, & coram quibus eis visum fuerit expedire. Quare pro parte præfati Domini Regis petebatur à nobis, ut convocacioni & congregacioni dicti Concilij generalis assentire, ac quantum in nobis est opem dare, & operam curaremus. Nos autem præmissis considerationibus, & causis inducti convocacionem, & congregacionem ipsius Concilij reputantes utilem, necessariam & salubrem, ac expedientem fidei negotio, & Ecclesiæ sanctæ Dei, eidem convocacioni, & congregacioni Concilij assentimus, ac opem & operam libenter dabimus juxta posse, & convocacioni, & appellationi præfati Domini Regis adheremus, quantum de jure possumus, & debemus secundum Deum & justiciam, & sanctæ permittunt canonicæ sanctiones, supponentes nos, ac nobis adherentes, & adherere volentes, statum nostrum, & Universitatem nostram protectioni divinæ, & prædicti Concilij generalis, ac futuri veri & legitimi Summi Pontificis.

Hæc instrumenta habentur in libro cui titulus est: *Histoire du differend d'entre le Pape Boniface 8. & Philippe le Bel Roy de France*, au fol. 155. refertur appellatio nomine Universitatis Tholosanæ quæ ipsdem verbis exponitur ac Parisiensis.

Petrus de Alaco de Ecclesia auctoritate, parte 3. cap. 4.

Octavo, ex omnibus præmissis concluditur, quod tam de jure humano quam divino concedendum est, Papam posse ab universali Ecclesiâ, vel à generali Concilio eam repræsentante, in multis casibus judicari, & condemnari, & ab eo ad Concilium, in multis casibus posse appellari, videlicet in casibus Ecclesiæ destructionem tangentibus, & hoc universaliter ex præmissis probatur, & ratione, quia aliter sequeretur, ipsum Christum, verum & supremum caput Ecclesiæ, & institutorem ejus sapientissimum, eam non perfecte & sufficienter ordinasse, quod est hæreticum, & contra illud Deuteronomij 32. Dei opera sunt perfecta.

Gersonius de Potestate Ecclesiastica, Consid. 4.

Concluditur autem ex præmissis, quod si potestas prædicta sit Ecclesiæ data, Concilium generale repræsentans Ecclesiam, habet illam; imò, videtur quod Ecclesia, ut sparsim considerata, non habet illam potestatem, nisi in quodam materiali seu potenciali, sed congregatio sua & unio, quæ fit in Concilio generali, dat ei formam, sicut in alijs communitatibus exemplum dari potest. Et fundatur prædicta potestas Ecclesiastica jurisdictionis, in unitate, vel unioni tali, quemadmodum notasse videtur elevatus Augustinus, quod claves Ecclesiæ datæ sunt unitati. Veruntamen hoc non impedit, quin datæ sint Petro, tanquam Monarchæ, legitimisque successoribus suis, principalius tamen Ecclesiæ. Primum, ratione indeviabilitatis, quia portæ inferi non prævalebunt adversus eam, non deficiet fides ejus, non sic de Papâ: secundo, ratione regulabilitatis, quoniam habet regularem usum potestatis apalis, non sic è converso: tertio, ratione multipliciter, quoniam Ecclesia continet potestatem quamlibet Ecclesiasticam, etiam Papalem, non sic Papa, præsertim in extensione: quarto, ratione obligabilitatis, quia Ecclesia potest condere leges obligantes, & regulantes etiam ipsum Papam, tam quoad personam, quam respectu usus potestatis. Non sic è contra potestatem Papam judicare totam Ecclesiam, vel usum suæ potestatis limitare, imò si Papa condat leges & canones, videtur observan-

dum illud quod sententialiter dicit Augustinus: leges instituuntur cum promulgantur. Firmantur autem cum moribus utentium approbantur. Hoc enim dicitur ad reprimendum præumptionem quorundam Summorum Pontificum vel eis adulantium, qui videntur voluisse debere servari pro regulâ immutabili de Papæ respectu cujuscumque provincie vel totius Ecclesie.

Gerfonius de Potestate Ecclesiast. Consid. decimâ.

Benedictus autem Deus, qui per hoc sacrosanctum Constantien. Concilium illustratum divinæ legis lumine dante ad hoc ipsum vexatione præsentis schismatis intellectum, liberavit Ecclesiam suam ab hac pestiferâ perniciosissimâque doctrinâ, quâ semper manente perseverasset semper schisma nutritum ab eâ, Declaratum nempe decretumque est, quod & sine Papâ generale Concilium convocari, & à Concilio Papa judicari certis casibus potest. Quod insuper habet auctoritatem generale Concilium præscribere leges seu regulas secundum quas plenitudo potestatis Papalis non quidem in se quæ semper eadem est, sed in usu suo moderanda, regulandaque est. Neque putandum est insuper Concilia generalia sic excepisse Papalem auctoritatem in constitutionibus suis, ut eidem permitteretur effrenis libertas, ea destruendi levissimè, quæ tantâ gravitate, & digestâ sapientia maturitate condita sunt.

Gerfonius de Potestate Ecclesiastica, Consid. II.

Potestas Ecclesiastica in suâ plenitudine, est in Ecclesiâ sicut in fine, & sicut in regulante applicationem, & usum hujusmodi plenitudinis Ecclesiasticæ potestatis, per seipsam, vel per generale Concilium, ipsam sufficienter & legitimè repræsentans. Constat utique datam fuisse Petro plenitudinem Ecclesiasticæ potestatis à Christo, ad ædificationem Ecclesie suæ, sicut conformiter ad Apostolum ponit descriptio. Propterea loquitur Augustinus cum alijs quibusdam, quod claves datæ sunt non uni, sed unitati; & quod datæ sunt Ecclesie, & hoc convenienter potest intelligi, modis quos explicat consideratio, quoniam claves datæ sunt propter Ecclesiam & unitatem ejus tanquam propter finem. Potest etiam dici in Ecclesiâ, vel in Concilio, hæc plenitudo Ecclesiasticæ potestatis, nedum in se finaliter, sed alijs duobus modis, videlicet quoad applicationem ad hanc vel illam personam, & quoad usum regulandum, si fortassis in abusum verti quereretur. Constat his tribus modis plenitudinem Ecclesiasticæ potestatis esse in Ecclesiâ, & in generali Concilio, tanquam in gerente vices ejus. Et quidem de duplici modo primo & secundo, non est difficultas: similiter nec de tertio, si consideremus descriptionem plenitudinis Ecclesiasticæ potestatis, ubi ponitur quod data est ad ædificationem Ecclesie. Cum igitur Summus Pontifex habens eam subjectivè, sit peccabilis, & possit hanc potestatem in destructionem velle convertere: similiter sacrum Collegium quod ei datum est, & coassistit quasi Communitas Aristocratica, non est in gratiâ vel fide confirmatum; superest, ut aliqua sit relicta in obliquabilis & indeviabilis regula ab optimo Legislatore Christo, secundum quam, possit abusus hujus potestatis reprimi, dirigi, atque moderari. Hæc autem regula est vel Ecclesia, vel generale Concilium.

Gerfonius in sermone pro viagio Regis Romanorum. Prima directio salutaris in via morum & virtutis.

Concilium generale sic est supra Papam & alium quemlibet de Ecclesia, quod ipsum Papam potest deponere pro quocumque crimine, de quo notoriè & incorrigibiliter scandalizatur Ecclesia. Hoc est practicum dum de Papâ Ioanne 12. & nunc de Ioan. 23. in cuius deiectione non inferitur quod fuerit hæreticus, vel à fide devius. Et si ita actum est de Cedro Libani, quare non timebit humilis herba deserti? accusatus tamen inter cetera fuit & convictus quod fuerat notoriè simoniacus. Ex quo confunditur illa quorundam temeritas, qui Papam in collatione beneficiorum non posse committere simoniam, vel disputabant, vel definiebant.

Gerfonius consideratione 3. super statu Summi Pontificis.

Status Papalis non eximit Papam à legibus purè divinis, quæ vel in Evangelijs, vel generalibus Concilijs positæ sunt. Et ex hoc consequenter patet quod Papa subicitur legi illi de correctione fraternâ, si peccaverit in te frater tuus, &c. sic quod potest fraternaliter corripi dum peccat. Et si tandem nollet audire Ecclesiam, quam generale Concilium repræsentat, debet haberi sicut ethnicus & publicanus. Et ita potest hoc modo per Concilium vel iudicari, vel coërceri, vel pro excommunicato haberi.

Gerfonius in tractatu an liceat in causis fidei à Papâ appellare.

Sequeretur septimò, & magis ad hominem, quod Concilium generale non esset supra Papam, vel iudex Papæ legitimus, cuius oppositum determinavit & practicavit sacrum Constantiense Concilium. Non enim processum est ad inchoandum depositionem Ioannis, quousque fuisset articulus iste declaratus, sicut apparet ex actis eiusdem Concilij, quoniam aliqui videbantur super hoc hæsitare. Constat autem quod ab omni homine qui habet legitimum superiorem iudicem, sive sit unus homo, sive una communitas, potest si rationabilis &urgens immineat causa, fidei appellatio ad eundem iudicem. Et si dicatur proit aliqui fingere volunt, quod Concilium non est supra Papam, nisi quandò est hæreticus seu devius à fide. in quo casu non est mirum, inquiunt, si Concilium sit supra talem Papam, quia desijt esse Papa, & est inferior omni homine, & ita nituntur etiam evadere illam inevasibilem Christi legem, Si peccaverit in te frater tuus, &c. hoc breviter ad præsens refellitur. Primò, quia Ioannes non est accusatus, vel convictus de hæreticâ pravitate, & tamen Concilium vocavit, & indicavit ipsum tanquam suum subditum. Vnde & in toto processu usque post sententiam definitivam suæ depositionis, reputatus est ab eodem Concilio verus Papa. Amplius non est verum quod Papa eo facto quo cadit in hæresim, præsertim latentem, sit depositus à Papatu, sicut nec est verum de alijs Episcopis, quemadmodum ista materia declarata est alibi latius.

Gerfonius in tractatu an liceat in causis fidei à Summo Pontifice appellare.

Quarta propositio. In causis fidei nulla determinatio judicialis Episcopi, imò nec Papæ solius præcisè ut est Episcopi vel Papæ, ligat fideles ad credendum quod ita sit de veritate fidei sicut prætendit sua declaratio, quoniam tam Papa quam

quàm Episcopus deviabiles sunt à fide, obligat tamen subditos sub pœnâ excommunicationis talis determinatio, quod non dogmatizent oppositum talis determinationis, nisi appareat manifesta ratio repugnandi, vel per sacram Scripturam, vel per Ecclesiâ seu generalis Concilij determinationem.

Quinta propositio. In causis fidei sicut potest declinari iudicium Episcopi si appareat devius à fide, & requiri iudicium Papæ, sic de Papâ respectu generalis Concilij suo modo dici potest. Et hæc est ad formam responsiva sequens ex præmissis, juncto quod apud Summum Pontificem & ejus Sedem Romanam potest esse quandoque raritas peritorum in sacris litteris & in verâ fide probatorum, magis quàm apud quosdam ex ipsis qui generalia habent studia sacræ Scripturæ & aliarum facultatum.

Gerfonius in tractatu de examinatione doctrinarum. Confid. 1.

Examinator authenticus & finalis iudex doctrinarum fidem tangentium, est generale Concilium: deducitur hæc consideratio primitus autoritate generalis Concilij Constantiensis, cui fortè par in duratione nullum fuit. Forma decreti sui satis habetur, & posita est in tractatu de potestate Ecclesiasticâ, & in opusculo an liceat appellare à Papâ? Sumitur insuper ab Evangelio cum ratione talis confirmatio; Christus fuit supremus & optimus institutor Ecclesiæ non deficiens in necessarijs, qui & dixit, Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi. Oportuit igitur in Ecclesiâ relinquere regulam infallibilem pro fide servandâ, & dubijs emergentibus terminandis, non autem reperitur in terris altera talis infallibilis regula, nisi generale Concilium legitime congregatum, nam persona quælibet singularis de Ecclesiâ cujuscumque dignitatis, etiam Papalis, circumdata est infirmitate, & deviabilis est, ut fallere possit & falli. Propterea non imparem posuit August. auctoritatem in Ecclesiâ & in Evangelio dicens: non crederem Evangelio, nisi me auctoritas Ecclesiæ commovisset.

Nicolaüs de Cusâ de Concordantiâ Catholicâ. lib. 2.

Quis dubitare potest sanæ mentis, absque veræ potestatis & privilegij Sedis diminutione, universale Concilium tam in abusum, quàm abutentem, potestatem habere pro sui ipsius conservatione, & totius Ecclesiæ salutari ordinato regimine? tamen dicere quod universale Concilium etiam super primatia Ecclesiæ Romanæ cognoscere & definire non possit, credo malè dictum esse: quoniam expressè Chalcedonense Concilium se de hoc intromisisse & judicasse, in gestis legitur. Quare universaliter dici potest, universale Concilium repræsentationem Catholicæ Ecclesiæ, habere potestatem immediatè à Christo, & esse omni respectu, tam suprâ Papam, quàm Sedem Apostolicam. Et hanc sententiam probant plura gesta, & Canones, & rationes. Nam disceptatio quæ in Chalcedonensi Concilio facta fuit, super primatia probat hoc: similiter & definitio Nicæni Concilij, in eodem Concilio Chalcedonensi, pro parte Romanæ Sedis productâ. Ac etiam quòd in plenarijs Concilijs, gesta & judicata per Romanum Pontificem, etiam Synodicè inveniuntur repetita & examinata: ut in Chalcedonensi Concilio, iudicium Leonis contrâ Dioscorum, & in sextâ Synodo, iudicium Synodicum Marti-

ni Papæ contrà Pyrrhum & Sergium, & in octavâ Synodo universali, iudicium Nicolai & Adriani Pontificum contrà Phocium, cum similibus multis. Vnde Augustinus in Epistolâ ad Glorium & Elusium, quæ incipit, Dixit quidem Apostolus, postquam tractavit de sententiâ 70. Episcoporum contrà Cæcilianum, & quomoddò illa per Melchadem Papam & certos alios Episcopos, per Constantinum Imperatorem eidem adjunctos, retractata fuit, dicit: quod opposites se contrà sententiam Melchadis Papæ, & sociorum dixerunt, quasi malos se esse perpeffos. Quæ non est omnium malorum liti-gatorum, quum fuerint etiam manifestissimâ veritate superati, quasi non eis adhuc iustissimè dici possit. Ecce, putemus illos Episcopos, qui Romæ iudicaverunt, non bonos Iudices fuisse? restabat adhuc plenarium universæ Ecclesiæ Concilium, ubi etiam cum ipsis Iudicibus causa possit agitari, ut si malè iudicasse convicti essent, eorum sententiæ solverentur, quod utrùm fecerint probent: nos enim non esse factum facile probamus ex eo, quòd totus orbis communicat ei: aut si factum est, etiam ibi sunt victi. Hæc ibi. Ecce sententiam Augustini, scilicet post iudicium etiam Papæ Romani, Concilium universale totius orbis supereminere approbatorium vel absolutorium, etiam in ipsos iudices. Quam sententiam in multis locis. 19. di. in Canonicis 2. q. 7. puto. ver. Item quum Petrus, & alijs locis in hoc opusculo alligatis, ipse Augustinus dicit. Nec habet hoc dubium, quum Christus dicat Petro, Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus. Vnde manifestum est, quod non obediens Ecclesiæ aut Concilio ejus eam repræsentanti, debet esse Petro & ejus successoribus, sicut ethnicus & publicanus. Et hoc probari potest autoritate Sancti Gregorij Papæ, in Epistolâ. 14. in registro: ubi postquam reprehendit Ioannem Patriarcham Constantinopolitanum, de eo quod se universalem Patriarcham scripsit in fine: & nos quidem quibus per ausum temerarium culpa committitur, servamus quod præcipit veritas dicens: Si peccaverit, & reliqua: si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Ego itaque per respondales meos, semel & bis verbis humilibus hoc quod peccatur in totam Ecclesiam corripere studui, per me scribo, quicquid humiliter facere debui, non omisi, sed in eâ correctione despicio. Restat ut Ecclesiam debeam adire. Hæc, ibi. Ecce Gregorium Papam fateri, quomodo correctio fraterna eo modo ad eum spectat, quo Christus mandat, scilicet ut ultimò Ecclesia adeatur, tanquam supremum iudicium.

Appellatio Dominorum Cardinalium Pisis interposita qua refertur à Theodoro à Niem in nemore unionis tractatu sexto.

Quare, Beatissime Pater Prælati Domini Cardinales & Servitores Vestri, cum omni obedientiâ & humilitate ac reverentiâ exponunt & dicunt, talia præcepta esse nulla, & de jure eos nullatenus astringere ad observantiam ipsorum iniquitatum: aut si fortè forent, aut censerentur alicujus roboris, vel momenti, dicunt ipsâ fuisse, & esse iniqua & injusta, & se ex ipsis præceptis fuisse & esse gravatos contrà omnem justitiam ac debitum juris, & ab ipsis præceptis, ac omnibus alijs gravaminibus post prædicta fortè secuturis, si quæ fortè sequentur in posterum, Præfati Cardinales, in quantum eis

licet, & in quantum possunt, provocant, & in his scriptis appellant: & primo, quia ratio appetitui noscitur esse superior, & intellectus dominari sensibus: & Vobis, Pater Beatissime, irrationabiliter & secundum rectam rationem & melius informatum. Item, si diceretio personarum requiritur à Vobis, Pater Sancte, Vicario ad Dominum Nostrum Iesum Christum, qui iudicaturus est mortuos & sæculum per ignem. Item, ad generale Concilium, à quo & in quo solent gesta etiam Summorum Pontificum quæcumque pertractari, decerni & iudicari. Item, ad Papam & Pontificem futurum, cuius est gesta inordinata sui prædecessoris in melius reformare. super quâ quidem eorum appellatione Cardinales antè dicti Apostolos instantèr, instantius, & instantissimè petunt sibi tradi & exhiberi deberi, protestantes quòd eorum appellatione pendente nihil contra ipsos & in eorum præiudicium debeat quomodolibet attèrari. Et quia in civitate Lucanensi: eis non licebat sine maximo & evidenti personarum suarum periculo talem appellationem interponere & intimare: idèd ex tali metu iusto ibi appellare distulerunt, donec ad locum tutum devenerunt. Quare protestantur, ne lapsu temporis præiudicium eis fiat: quam quidem appellationem prædicti Domini Episcopi & Abbates, coràm quibus, ut præfertur, interposita fuit, omnimodo, viâ & jure, & formâ, quibus melius de jure potuerunt & possunt, admiserunt pariter & admittunt.

Ex propositione solemnè factâ Biturigibus, præsentè Rege, per famosissimum Doctorem Magistrum Thomam de Corfellis, anno 1440.

Neque necessarium esset pro his, quæ per Ecclesiam determinata sunt, allegationes aliarum auctoritatum & doctrinarum facere, quoniam factâ declarat one illam credere oportet: tamen quoniam dictum est, per eos, qui adversus sacrum Concilium proponunt, hanc esse novam doctrinam, & multa in contrarium dicta sunt per eos (quamvis deberent benè contenti esse de ac quiescendo determinationi Ecclesiæ, & existimare quòd alij qui in Concilio Constantiensi & Basileensi fuerunt, & interfuerunt hujusmodi determinationibus, viderunt libros & doctrinas sanctorum Doctorum sicut ipsi, cum etiam in Concilio Constantiensi fuerint factæ plures allegationes per bonæ memoriæ Antiochenum, cui responsonem fecit Dominus Cardinalis Cameracensis colendæ etiam memoriæ, & per alios Prælatos & viros, tam in Concilio Constantiensi, quàm Basileensi, plurimum hæc materia agitata fuerit) ad magis satisfaciendum omnibus, allegationes aliquas sanctorum & Doctorum adducam. Primo enim, totum Collegium Apostolorum Beatorum ita practicavit, quoniam post declarationem habitam in suo Concilio Hierosolymitano, non dicebant sic in conclusione, visum est Petro, sed Spiritui sancto, & nobis: nec dicebant ita, placet Petro, sed placuit Apostolis & senioribus cum omni Ecclesiâ: attribuentes Spiritui Sancto & toti Concilio auctoritatem ejus quod ibidem decretum erat. Deinde Beatus Augustinus ad Glorium, Ellusium, & cæteros Donatistas ait, quòd post sententiam latam Romæ per Melchiadem Papam & Collegas suos, restabat, plenarium universalis Ecclesiæ Concilium, in quo si illi qui malè

judicaverant, malè judicasse convicti essent, eorum sententiæ solverentur. Ecce quomodo clarissimè dicit post sententiam Papæ, restare plenarium Concilium, in quo hujusmodi sententia solvi posset. Idem in Epistolâ ad Hieronymum expressè dicit, quod Petrus astringebatur servare decretum Concilij generalis, dicendo hæc verba: Itaque post Concilium celebratum Hierosolymis, cum Petrus habuit illam in Antiochiâ simulationem, quid mirum si constringebat eum Paulus liberè asserere, quod cum cæteris Apostolis se Hierosolymis decrevisse meminerat? in libro de Agone Christiano etiam expressè dicit, quomodo Ecclesia recepit Petrum ad primatum, & quomodo ipsa habet claves: vbi loquens de Episcopis Arrianis dicit, hos Ecclesia Catholica materno recepit sinu, tanquam Petrum post fletum negationis per galli cantum admonitum: aut tanquam eundem post pravam simulationem Pauli voce correptum: & subdit statim post, Nec eos audiamus, qui negant Ecclesiam posse omnia peccata dimittere. Itaque miseri, dum in Petro Petram non intelligunt, nolunt credere datas Ecclesiæ claves regni cælorum, ipsi eas de manibus amiserunt. Multa alia ex Beato Augustino allegari possent, & ex ijs quæ dicit super Ioannem, ut in eo quod recitatur in can. quodcumque, 24. quæst. 1. Si hoc Petro tantum dictum est, non hoc facit Ecclesia: & alijs pluribus passibus super eodem Evangelio, nec non in libris de unico baptismo, & alijs quæ gratiâ brevitatis prætermittuntur ad præsens. Sed unum dicit super Psalmo 108. quod multum notandum est, videlicet quoddam quædam dicuntur quæ ad Apostolum Petrum propriè pertinere videntur, nec tamen habent illustrem intellectum, nisi cum referuntur ad Ecclesiam, cujus ille agnoscitur in figurâ gestasse personam, propter primatum quem in discipulis habuit, sicut est Tibi dabo claves regni cælorum & si quæ hujusmodi. Beatus vero Ambrosius in principio sui Pastoralis ait: repetitum est à Domino tertio pasce oves meas: quas oves & quem gregem non solum tunc Beatus suscepit Petrus, sed & nobiscum eas suscepit, & cum illo eas non suscepimus omnes. Item, idem in quadam præfatione per Christum Dominum nostrum, qui eminentiam potestatis acceptæ Ecclesiæ contulit, quam pro honore suscepto Reginam constituit & sponsam, cujus sublimitati universa subjecit: esse autem reginam & sponsam, non sunt prædicata quæ attribuuntur soli Papæ, sed attribuuntur Ecclesiæ. Deinde Beatus Hieronymus in Epistolâ ad Heliiodorum, & recitatur in can. non omnes 2. quæst. 7. dicit: non est facilè stare in loco Petri, & Pauli tenere vitam jam cum Christo viventium: sal infatuatum ad nihilum valet ultra nisi ut foras eijciatur: super quo verbo dicit glossa, idest deponatur: & loquitur expressè de illo qui stat in loco Petri. Idem in Epist. ad Evagrium, distinct. 95. can. Legimus, de comparatione auctoritatis Ecclesiæ universalis ad auctoritatem Ecclesiæ Romanæ expressè loquens dicit, nec altera Romanæ urbis Ecclesia, altera totius orbis existimanda est: & subdit, si auctoritas queritur, orbis est major urbe: nec valet responsio quorundam dicentium quod ibi loquitur solum de consuetudine, cum expressè in eodem textu loquatur de legibus Ecclesiæ dicens; quid mihi præfers unius urbis

consuetudinem: quid paucitatem de qua ortum est supercilium in leges Ecclesie vendicas? & glossa super eodem can. legimus, dicit Archid. quod statutum Concilij præjudicat statuto Papæ. Deinde in can. omnibus 24. quæst. 1. quod ipsi beato Hieronymo attribuitur, quod etiam expressè reperitur apud Beatum Augustinum in libro de unico Baptismo, exponitur auctoritas enumerata de domo Ecclesie, cum dicit, hanc domum si quis corrigentem corripientemque contempserit, sit tibi tanquam ethnicus & publicanus: per domum autem Ecclesie non intelligitur persona Papæ sola. Insuper Gloriosus Martyr Cyprianus in Epistolâ ad Antonianum dicit de Novatiano, qui contra Cornelium de Episcopatu urbis Romæ, hoc est de Papatu contendebat, quod etiam si Episcopus esset, Episcopatum, hoc est ipsum Papatum tenere non posset, dum à Coëpiscoporum corpore & unitate Ecclesie discedebat, & loquitur etiam quandò separat se sine hæresi, ut patet legenti illam Epistolam, & subdit ibidem: qui ergò nec unitatem Spiritus, nec conjunctionem pacis observat, & se ab Ecclesie unitate atque à Sacerdotum Collegio separat, Episcopi nec potestatem potest habere, nec honorem, qui Episcopatus nec unitatem voluit tenere nec pacem. Ecce quomodo apertè declarat, quod etiam verus Papa habet perdere Papatum separando se ab unitate Ecclesie & à Collegio Sacerdotum, quod verissimè accidit, quandò separat se à Concilio generali universalem Ecclesiam representante. Post hæc autem Beatus Gregorius in registro, Epistolâ ad Ioannem Patriarcham Constantinopolitanum dicit, Nos, in quibus per ausum temerarium culpa committitur, servamus quod veritas præcipit dicens, Si peccaverit in te frater tuus, si Ecclesiam non audierit, sit tibi tanquam ethnicus & publicanus, & subdit, quidquid humiliter facere debui non omisi, sed quia in meâ correptione despicior, restat ut Ecclesiam adire debeam. Ecce quomodo ipse Papa qui erat, dicebat quod adiret Ecclesiam juxtâ verbum Evangelicum: at quomodo Ecclesiam quæ hoc iudicaret convenientius adire poterat, quàm adeundo Concilium universale? Item ipse Gregorius in aliâ Epistolâ, quæ recitatur in C. sicut sancti 15. dist. expressè determinat, quomodo Papa seipsum destruit, qui præsumit solvere quos ligant generalia Concilia, aut ligare quos absolvunt: hæc enim sunt verba ejus ibidem, Cunctas verò personas quas præfata Concilia respuunt respuo, quas venerantur amplector: quia cum universali consensu constituta sunt, seipsum & non illa destruit, quisquis præsumit absolvere quos ligant, aut ligare quos absolvunt. Et super eodem Can. sicut sancti, dicit Archidiaconus, & etiam Hugonem quod intelliguntur in eis quæ ad finem pertinent & salutem, & generalem statum Ecclesie: & illi Doctores ponunt ordinem inter Canones Conciliorum & decreta Summorum Pontificum, ut patet Can. de quibus 20. distinct. ubi dicunt quod hinc traditur pleniùs, quis sit ordo servandus in solutione quæstionis, nam primò recurrendum est ad rescripta novi vel veteris testamenti, secundo ad Canones Apostolorum vel Conciliorum, tertio ad decreta Romanorum Pontificum, deinde ad scripta Doctorum. Vidimus etiam, quod in volumine decretorum, cum tractatur de constitutionibus Ecclesie,

primò agitur de Canonibus Conciliorum, deinde de decretis & decretalibus Romanorum Pontificum, & postquàm multa de auctoritate ipsarum decretalium & Romanorum Pontificum dicta sunt, & quomodò ab ipso Romano Pontifice alia dependent (sicut allegatum est in fine) tamen dicit Gratianus in Can. ità Dominus 19. distinct. hoc autem intelligendum est de illis sanctionibus vel decretalibus Epistolis, in quibus nec præcedentium Patrum decretis, nec Evangelistarum præceptis aliquid contrarium invenitur: & exemplificatur de Anastasio 2. qui quia rescriptum illicitè & non canonicè dederat, reprobatur: sed & alij Sancti & Summi Pontifices qui censeant de auctoritate Conciliorum & Canonum suorum satis liquet, cum dicit Beatus Papa Damasus 25. quæst. 1. Can. violatores sacrorum Canonum voluntarij graviter à Sanctis Patribus judicantur, & à Sancto Spiritu, instinctu cujus ac dono dictati sunt, damnantur, quoniam blasphemare in Spiritum non congruè videntur: Et B. Cælestinus Papa dicebat scribens Concilio Ephesino, Spiritus Sancti præsentiam testatur congregatio Sacerdotum: & Leo quartus dicebat, ut in Can. requiritis 1. quæst. 7. loquens de simoniaco convictis, qui tam detestabile nefas (quod jam multis est damnatum Concilij) peregrisse noscuntur, nullà possumus pœnitentiã subvenire, & tot spiritualibus Patribus obviare: super quo verbo allegat glossa Can. sunt quidam, & C. contra statuta 25. quæst. 1. in ipso autem Can. sunt quidam, dicit Urbanus Papa, sunt quidam dicentes Romano Pontifici semper novas licuisse condere leges, quod & nos non solum negamus, sed etiam valdè affirmamus. Sciendum verò summoperè est, quia inde novas leges condere potest, unde Evangelistæ aliquid & Prophetæ nequaquam dixerunt: ubi verò apertè Dominus, vel Apostolicejus, vel eos sequentes Sancti Patres sententialiter aliquid definierunt, ibi non novam legem Romanus Pontifex dare, sed potiùs quod prædicatum est usque ad animam & sanguinem confirmare debet. Si enim quod docuerunt Apostoli & Prophetæ, destruere (quod absit) niteretur: non sententiam dare, sed magis errare convinceretur. & super illo Can. dicit Archid. quod ubicumque decoloratur status Ecclesiæ, Papa non dispensat. Et in Can. contra statuta Patrum, dicit Zozimus Papa. contra statuta Patrum nec hujus quidem sedis potest auctoritas. Pauca pro nunc allegasse sufficiat: nam auctoritates quæ in hanc partem faciunt, nullatenùs brevi tempore expleri possent, cum jam de hac materiã magni libri scripti sint, in quibus potest latius conspici: & omnes auctoritates quas allegavimus, parati sumus in scriptis ostendere. Sed eisi qui Doctores videntur quicquam sensisse in adversum, tamen jam cessare haberent opiniones eorum, ubi advenit determinatio Ecclesiæ: quoniam hoc est sententia omnium Doctorum & juris divini & canonici, quod ubi contrariè opiniones in materiã fidei vel juris Dominici insurrexerunt, adveniente determinatione Ecclesiæ, standum est in eã: & qui post hoc pertinaciter oppositum sustinere voluerit, hæreticus est censendus.

Ex M. Joannis Dauvet Procuratoris Generalis protestatione nullitatis, & appellatione ad futurum Concilium, contra orationem Pij 2. Pontificis habi-

tam in Conventu Mantuano, comminationes ejusdem, & censuras publicatas in Carolum VII. Regem Franc. ann. 1460.

Attentis itaque præmissis sub expectatione Præfati plenarij Concilij, & justorum judiciorum ejus, intendit Dominus noster Rex Christianissimus, quosque illud actualiter celebrari contingat, sanctas leges Conciliorum hætenus celebratorum, & sacrosæorum Canones in suis dominijs facere, quantum poterit, optimè custodiri, ad Dei honorem & animarum salutem. Quia verò ipsum sanctissimum Dominum nostrum eadem Regia Majestas de sua Parlamenti curiâ regali conquestum intellexit, omnibus notum esse exoptat, quòd ipsa curia ex solemnibus viris Ecclesiasticis & secularibus usque ad numerum centenarium à diebus antiquis instituta, eas solum causas pertractat, de quibus olim, & à tanto tempore, ejus memoria in contrarium non existit, consuevit cognoscere, & quantum ipsa curia pro Ecclesiarum juribus tuendis & defendendis necessaria sit, universi agnoscere possint. Vbi verò idem Dominus sanctissimus noster, cui potestas data est in ædificationem, non in destructionem, evertere vellet ipsum Dominum nostrum Regem, aut viros Ecclesiasticos, vel etiam seculares ipsius dominijs constitutos, & sibi subditos, & adhærentes propter observationem Canonum gravare & molestare: protestor enim Ioannes Dauvet Procurator Regius Generalis, & in hac parte specialis nomine antè dicto, & per Notarios subscriptos, de talium sententiarum ac censurarum nullitate juxtà canonicas sanctiones, quæ in pluribus casibus sententias & censuras Pastorum & Judicum nullas esse decernunt, submitiendo tamen omnia, sicut præactum est, judicio universalis Concilij, ad quod super his omnibus recursum habere intendit ipse Christianissimus Dominus noster Rex, ac etiam si in quantum opus est, à prædictis gravaminibus comminatis, vel excogitatis, seu de facto inferendis, vel illatis, proût melius possam, & mihi licet nomine antè dicto, provoco, & appello in his scriptis. Insuper si sanctissimus Dominus noster celebrationem plenarij Concilij in loco libero, ut præmissum est, facere recuserit, aut nimium distulerit, volens ipse Dominus noster Rex, quantum in eo erit, necessitati fidei orthodoxæ, & universæ Ecclesiæ succurrere, intendit alios principes Christianos exhortari, ut omnes unanimiter universalem Ecclesiam in plenario Concilio congregati laborent.

Le Roy Louys II. donne pouvoir à ses Ambassadeurs denommez dans ces Lettres, d'appeller au Concile futur, au cas que le Pape refuse de faire ce qu'ils le requerront de sa part & qu'il venille proceder contre sa Majesté & ses Sujets, an. 1478.

Quin immò tales tanquam reos læsæ-Majestatis divinæ abijcere, aut punire: & casu quo ipse Summus Pontifex præmissa facere denegaverit, seu plus debito distulerit, vel aliqua in contrarium præmissorum, aut aliquid contra nos Regnum & Regnicolas nostros fecerit, seu in futurum attentare præsumperit; ad intimandam & appellationem ab ipso interjectam in congregatione prædictâ Aurelianis, & de novo si opus fuerit, appellandum ab ipso Summo Pontifice malè consulto ad eundem Summum Pontificem bene consultum, seu præfatum proximum futurum Concilium universalis Ecclesiæ,

à quibuscunq̄ censuris Ecclesiasticis, & alijs gravaminibus illatis & inferendis, Acta & Apostolos petendum, summittendum & inhibendum, protestandum, & aliàs faciendum quæ veris appellationibus facienda incumbunt, & ulterius in casu præmissis eidem Summo Pontifici supplicandum, quatenus in sequendo decreta generalium Conciliorum Pisani, Constantiensis, & Basileensis, quæ inter alia decreverunt, quòd de decennio in decennium ad minùs Concilium generale in Ecclesiâ sanctâ Dei celebraretur, nullumque fuerit, quadraginta anni sunt effluxi, celebratum Concilium generale, dignetur mandare, convocari, & teneri facere generale Concilium universalis Ecclesiæ, in aliquo loco tuto, decenti & convenienti, proiit per addicta decreta ordinatum extitit, pro bono, utilitate, tuitione, & conservatione fidei Catholicæ, Ecclesiæ orthodoxæ, ac totius Religionis Christianæ, & pro reformatione debitâ Ecclesiæ, & ministrorum illius, in capite & in membris, & in alijs debitis & melioribus finibus; quòd ipse Summus Pontifex velit interesse, & præsidere in dicto Concilio generali in propriâ personâ, si fieri potest; sin autem, per suos solemnes legatos, potestatem debitam habentes & deferentes cum intimatione.

Ex appellatione Universitatis Parisiensis, pro libertate Ecclesiæ, & Ecclesiasticorum immunitatibus, factâ sub Innocentio octavo, anno 1401.

A sanctissimo Domino nostro Papâ Innocentio octavo minùs debitè consulto, ad se ipsum meliùs consulendum, & ad sanctam sedem Apostolicam, etiam meliùs consulendam, nec non ad Sacro-Sanctam Synodum universalem celebrandum, illumque vel illos, ad quem seu ad quos de jure provocare & appellare nobis licet, in his scriptis, tam pro nobis, quàm pro nostris adhærentibus, & adhæsuris, quàm etiam pro vicarijs dictorum magistrorum, doctorum & scholarium, eorumque in Beneficijs divinis deservientium, provocamus & appellamus: protestantes, nominibus quibus supra, de prædictis sententiarum & censurarum nullitate, iuxta canonicas sanctiones, submittentes tamen omnia iudicio universalis Ecclesiæ Concilij, ad quod super omnibus præmissis habere recursum intendit præfata universitas.

Appel au futur Concile, par le Procureur General.

Extrait des Registres de Parlement, de l'an 1551.

CE jourd'huy sont venus en la Cour les Gens du Roy, lesquels par Maître Pierre Seguier Advocat dudit Seigneur, ont dit, que suivant le commandement du Roy, son Procureur General avoit interjetté un appel de toutes & chacunes les Entreprises, Interdits, Censures & Fulminations quelconques faites ou à faire par Nostre Saint Pere le Pape, tant à l'encontre du Roy que de ses Sujets, pays, terres, Seigneuries, avec protestation de son appel relever au futur Concile universel, ainsi qu'il est plus à plain contenu par l'acte dudit appel qu'ils ont présenté à ladite Cour, & requis estre enregistré en icelle en un registre secret, Ce qui a esté ordonné par icelle Cour.

Na-

Navarrus in cap. novit. nota. 3. num. 14. de judicijs, & idem Martinus Navarrus de Pœnitentiâ, dist. 5. pag. 492. Col. 2. num. 32. ex hac conclusione primò inferitur, Pontificem Rom. ad confitendum sua peccata teneri: quia divinâ lege obligatur. Quamvis verum sit non ligari per caput illud, omnis: & ità non teneri ad solutè ad confidendum semel in anno. Quod etiam sensit Io. Andr. & Felinus. Quod procedit tenendo illam, quam plerosque omnes Italos audio tenere opinionem, quamque magnis viribus probare actuari conatur Thomas à Vio, scilicet Papam esse suprâ Concilium: nam si teneremus alteram sententiam, quam schola Parisiensis cum totâ ferè Galliâ sequitur, Concilium universale suprâ Papam esse: & adeo quidem sequitur, ut Iacobus Almain. Scribens in hoc ipso articulo dixerit, cum qui contrarium assereret in Franciâ hæreticum judicatum iri. Diceremus, ut ait ille, Romanum Pontificem statuto Conciliorum ligari, ac proindè ad illud caput, omnis, servandum tueri, &c.

Iacobi de Paradiso Carthusiani Collectum de autoritate Ecclesie.

Quod quàm verum sit, nullus ignorat, nisi inexpertus temporum præteritorum. Clarè enim probat hoc tragedia, nostris temporibus in Basiliensi Concilio prædicata: quod hi norunt, qui rem oculis subjecerunt, & ex hoc ortum est vulnus, nescio quando curabile, contrâ autoritatem Conciliorum generalium, ut abscedentibus Papâ aut suis præsentibus, à loco Concilij, vel differentiâ exortâ inter partes ejusdem, censeatur Concilium dissolutum: resideatque in personam Papæ; de plenitudine potestatis, autoritas dissolvendi aut transferendi generalia Concilia, Put. Eugenius olim Papa de ann. Dom. 1337. fecisse comprobatur. Hocque venenum offusum est per eum in Ecclesiam, per adversarios Conciliorum, indelebiter observandum, & literis aureis in gestis Conciliorum annotandum: adque refugium habebunt, ut fulcimentum sui erroris, ut subterfugere valeant correptionem & reformationem: ità ut etiam modernis temporibus frontosè aliarum scientiarum viti dogmatizare audeant, in quolibet Papa residere plenitudinem potestatis, non solum super quolibet membro singulari Ecclesie, sed & super totam Ecclesiam conciliariter congregatam, ad libitum ipsius disponendi, decretandi, dissolvendi, transferendi, corrigendi, autorisandi, ut nullusei audeat dicere, cur ità facis: & sic totaliter nituntur suffocare autoritatem Conciliorum, contrâ decretationem ab omnibus acceptam, in Constantiensi, Basileensi, generalibus Concilijs publicè promulgatam. Et contrâ pragmaticam sanctionem super hoc editam, atque factam. Talesque sic dogmatizantes, & eis consentientes, arbitrantur se obsequium præstare Romanis Pontificibus, sed non advertunt, quantum saluti adversantur eorundem. Nam saluberrimam misericordiam & medicinam ejusdem proscindunt. Scilicet fraternam correptionem: & capiti Ecclesie morbido non patiuntur adhibere medelam: quod quanta sit crudelitatis, nemo sanus ignorat, ut August. testatur in Regulâ suâ. Si enim singulis membris medicina est parata, cur capiti denegatur? cum hoc magis indigeat sanatione, quàm alia: quia eo ægrotante, omnia membra ægrotare videntur.

Nisi fortè quis insaniùs ad hunc errorem prorumperet, quòd diceret Papam impeccabilem & indeviabilem, quasi jam extrà terminum viatorum volentes eum collocare, non recensent Petrum primum Papam fuisse reprehensum à Paulo, uno singulari, & sibi inferiore, ad Gal. 2. & Ecclesiastica historia, & speculum historiale, & certa ac indubitata experientia manifestat, cum & in fide & moribus, similem esse posse cæteris peccatorem ex vertibilitate liberi arbitrij nondum confirmati. Auferre igitur à Papà correctionem, imò potestatem deponendi, est maximæ impietatis: & ipsum statuerè in plenâ audaciâ peccandi, & per consequens furioso gladium dare, ut seipsum sine resistentiâ interimat. Mittunt igitur Papam in foveam damnationis, & cum eo damnantur, quòd eum subesse Ecclesiæ universalis correctioni contradicunt. Quo igitur pacto talis universalem Ecclesiam solus reformare valeat, quòd & ipse infirmitati subjectus est, indigens per se reformari? ut pono, quòd sit aliquis talis. Et quomodò filius Ecclesiæ censerì potest, quòd matri suæ obedire contemnit, & quem Ecclesia corrigere pro suis excessibus non potest? & si non filius Ecclesiæ, quomodò hæres promissionum Ecclesiæ per Christum factæ? prorsùs enim se ab hæreditate paternâ alienum pronunciat, quum se filium Ecclesiæ negat. Ponere igitur se suprâ totam Ecclesiam, aut suprâ generalia Concilia legitimè, universalem Ecclesiam representantem, non est aliud quàm totam spem reformationis Ecclesiæ auferre, & uni homini peccabili se committere, quòd & se & Ecclesiam per devia erroris ducere potest. Inde infertur hoc inconveniens, quòd Christus Ecclesiæ suæ, post suam ascensionem insufficienter providit, committens eam uni, quòd eam in damnationem inducere potest: pro quâ & ejus salute ipse de cælo descendens, proprium sanguinem fudit, & animam suam ponere dignatus est in mortem.

Aneas Sylvius de gestis Concilij Basileensis lib. 1. sect. 11.

Opinio sicut jam liquet omnium mortuorum est, si opinio vocari debet quæ idoneis confirmatur authoribus, quia Romanus Pontifex universali Ecclesiæ subjectus existit, neque hoc viventes negare audent. Illud autem apud aliquos revocatur in dubium, an id quòque de generali Concilio credi oporteat. Sicut enim aliqui sive avidi gloriæ, sive quod adulando præmia expectant qui peregrinas quasdam & omnino Novas prædicare doctrinas cœperunt ipsumque Summum Pontificem, ex jurisdictione sacri Concilij demere non verentur: excœcavit namque illos ambitio à quâ non solum modernum sed omnia vsque in hanc diem schismata suborta reperiuntur; quorum alius clamat subditorum facta judicari à Papa, Romanum vero Pontificem solius Dei reservari arbitrio. Alius dicit quia primam sedem nemo judicabit, alius asserit directionem Summorum Pontificum sibi Dominum reservasse. Nec considerant miseri quia quæ prædicant tantopere mala, aut ipsorum Summorum Pontificum sunt suas simbrias extendentium, aut illorum qui eis adulantur.

Almainus de dominio naturali, civili, & Ecclesiastico ex tract. Potestas major est virtute in Ecclesiâ, quàm in Papâ.

Probatur nunc, quod sit majus extensivè in Ecclesiâ, quàm in Summo Pontifice, nam in Ecclesiâ est ad instituendum Summum Pontificem, aut ejus institutionem aliquibus committendam, sicut commisit Dominis Cardinalibus, non autem sic est in Summo Pontifice. Secundò est in Ecclesiâ ad arctandum usum potestatis in Summo Pontifice, si eâ utatur non in ædificationem Ecclesiæ, juxtâ illud Salvatoris, si scandalizaverit te oculus tuus, erue eum à te, quantum ad usum, dicit glossa, quemadmodum arctavit in mandatis, & reservationibus, &c. Sed in Summo Pontifice non est ad arctandum usum illius potestatis in successore sequenti, cum par in parem non habeat imperium. Tertio, est Ecclesia suprâ Summum Pontificem, non solum in materiâ fidei, sed in singulis, ut tenet Ioannes Patriarcha Antiochenus in tract. de istâ materiâ, quod etiam concedit glossa in Can. Si Papa. dist. 40. in peccatis scandalizantibus totam Ecclesiam.

Almainus de auctoritate Ecclesie cap. 7

Istis suppositis, pono hanc propositionem contra Magistrum Thomam, cap. 17. sui tractatus, Ecclesia sive Concilium generale, est in hâc potestate Summo Pontifice superior, & quamvis ista propositio sit per sacra Concilia Constantiense & Basileense determinata, ita quòd sicut sacrum Evangelium foret veneranda, quia tamen illa Concilia, pro tempore determinationis, nullius existimat vigoris; contra eum procedam aliâ viâ, primò ostendendo hanc propositionem non esse fictionem novam, ut dicit ille Doctor, sed antiquam Doctorum sententiam, Augustinus in Epistolâ ad Glorium, Eleusium, & Felicem Grammaticum, & cæteros, quæ est 162. inter Epistolas, commemorat de depositione Cæciliani Carthaginensis Episcopi, ab Episcopis Africanis injustè factâ, qui videntes orbem communicare cum Cæciliano, & non cum eo quem instituerant; nec non à transmarinis Ecclesijs (quæ in ordine ad nos sunt citrâ marinæ) ad Cæcilianum communicatorias litteras transmitti; elegerunt (dicit Augustinus) ut fertur propter duas causas agere causam cum Cæciliano apud Melchiam Episcopum Romanum, & transmarinos Episcopos, parati ad utrumque, ut si eum potuissent quâcumque versutiâ falsæ criminationis evincere, satiarent plenissimè cupiditatem suam: si autem non possent, in eâdem quidem perversitate durarent, sed jam tamen quasi haberent quod dicerent, malos iudices se esse perspectos, quimos est omnium malorum litigatorum, cum fuerint etiam manifestâ veritate superati, & statim subdit ad propositum, quasi non eis ad hoc dici posset, & justissimè dici: ecce putemus illos Episcopos qui Romæ judicarunt non bonos iudices fuisse, restabat adhuc plenarium universæ Ecclesiæ Concilium, ubi etiam cum ipsis Iudicibus causa potest agitari, ut si malè judicasse convicti essent, eorum sententiæ solverentur. Ex quibus verbis, manifestè sequuntur duo, primum, quod non solum à sententiâ Summi Pontificis, verum etiam à sententiâ Summi Pontificis & Concilij particularis ad universale Concilium appellari potest: Secundum est, quòd ab universali Concilio, sententiâ Summi Pontificis & Concilij particularis solui potest: Legat igitur & perlegat, & iterum relegat illam Epistolam, & non dicet fictionem esse novam Ioannis

de Gersonio, sed antiquam Augustini veritatem.

Secundò probatur, nam in VIII. Concilio Canon. 21. qui incipit, *definimus neminem prorsùs, cujus pars habetur 22. dist. Can. definimus, dicitur, universalis Synodus cum convenienti reverentiâ quamlibet quæstionem de Romanorum Sede exortam audire tenetur, & in eâ proficere, non tamen audacter sententiam in Romanum Pontificem dicere.* Ecce, quod licet Concilium omnem quæstionem de Romanâ Sede definire habeat, id tamen cum reverentiâ, propter ejus primatiam facere debet, & hoc notissimum est ad majorem spectare auctoritatem.

Tertidat guitur auctoritate Damasi Papæ, quæ ponitur inter Epistolas Ambrosij, Epist. 72. in libris impressis, ubi deputati à Concilio Capuensi, ad cognoscendum de Bonoso Episcopo in aliquibus accusato, sententiam sciscitanti sunt à Damaso Papâ, ex Concilio Ambrosij, ut patet Epist. 72. Et ita respondet Damasus: sed cum hujusmodi fuerit Concilij Capuensis judicium, ut finitimi Bonoso Episcopo atque ejus accusatoribus iudices tribuerentur, & præcipuè Macedones, qui cum Episc. Theffalonicensi de ejus factis cognoscerent, Advertimus quod nobis judicandi forma competere non possit: nam si integra esset hodie Synodus, rectè de his quæ vestrorum scriptorum comprehendit series decerneremus. Vestrum est igitur, qui hoc respexistis judicium, sententiam ferre de omnibus, nec refugiendi, aut elabendi accusatoribus vel accusato copiam dare, vicem enim Synodi recepistis quos ad examinandum Synodus elegit. Ecce quod Damasus Papa dicit se non posse de illâ causâ cognoscere, de quâ posset, si Synodus adhuc esset integra, id est, non commisisset alijs judicium, & quod illa verba non sint Ambrosij, patet ex sequentibus, subditur enim deinde: cum Episcopus Bonosus, post judicium, misisset ad fratrem nostrum Ambrosium, qui ejus sententiam consuleret interdictam sibi Ecclesiam irrumpere atque ingredi, responsum est ei quod nihil temerandum foret, sed omnia modestè, patienter, ordine gerenda, neque contrà sententiam vestram tentandum aliquid, ut quod videretur vobis justitiæ convenire statueritis, quibus hanc Synodus dederit auctoritatem: hoc de se non dixisset Ambrosius. Sequitur iterùm idèd primum est ut ij judicent quibus judicandi facultas est data, vos enim ut scripsimus, Synodi vice decernitis, nos quasi ex Synodi auctoritate judicare non convenit. Et his manifestè patet Damasum Papam, non solum concessum, Concilium esse eò superiùs in judicando, sed & ipsos deputatos per Concilium in eâ causâ in qua deputati sunt.

Almainus de auctoritate Eccl. cap. 10.

Secunda propositio, Concilium universale in his quæ fidei sunt, errare non potest, & sic ad ipsum ultima fidei decisio spectat. Quod non possit in his quæ fidei sunt errare, patet, quia specialiter dirigitur à Spiritu Sancto, qui juxtà promissum Christi, omnem veritatem docet. Vnde & in conclusione Concilij Apostolorum Actuum 15. dixerunt Apostoli, visum est Spiritui Sancto & nobis, præponentes Spiritum Sanctum tanquam præsentem & specialem directorem Concilij; & non dixerunt visum est Petro & nobis, & istam con-

clusionem satis innuisse videtur Augustinus, cum inquit, Evangelio non crederem, nisi ad hoc me cogeret Ecclesie auctoritas. Non enim plus teneret credere Evangelio Ioannis quam Evangelio Gamalielis, nisi quia hunc recipit Ecclesia & non istum, Vnde & in VII. Synodo, ut patet 16. dist. Can. placuit, dicitur placuit huic Sancte Synodo, ut amodo confirmata & rata sint Canonum Apostolorum 85. capitula. Quid autem intelligat per capitula, videatur disputatio glossae, & hanc indeviabilitatem a fide possumus deducere ex dicto Christi, cum dicit Apostolis: Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi. Non enim intelligi potest illud de Apostolis in personis eorum, cum non erant usque ad consummationem saeculi victuri, sed in eorum successoribus, nec hoc alicui certo ex successoribus promittit Christus, sed collectioni: Concilium enim generale verè representat Concilium Apostolorum & seniorum. Ista conclusio iterum patet ex alio, non fatetur quilibet Christianus se credere in unam sanctam Ecclesiam Catholicam, & sic eadem, eorum quae sunt fidei ultima decisio spectabit. Cum enim Papa fatetur se credere in unam sanctam Ecclesiam, non intelligit quod credat semetipsum. Et tanta creditur assistentia Spiritus Sancti Concilio generali, ut non solum ipsum indeviabiliter sententiet de fide, sed etiam aliqua personae assistentes Concilio ingenuè confessae sunt & scripserunt Concilium esse superius ad Summum Pontificem; dissoluto verò Concilio, quia non amplius eis assistebat Spiritus veritatis, in oppositum ceciderunt errorem, ut patet de Panormitano, in duobus ejus tractatibus, quorum unum composuit in Concilio Basileensi, alterum post Concilium: primus intulatur, de potestate Concilij & Papae, secundus, de depositione Eugenij.

Almainus de potestate Ecclesiast. & Laicâ.

Resolutio scholae Parisiensis & Ecclesiae Gallicanae est, in omnibus actibus jurisdictionis, Papam subesse Concilio.

Quantum ad ista est conclusio quam tenent omnes Doctores Parisienses, & Galli, quod potestas Papae est subiecta potestati Concilij: & dico primò, quod quantum ad originem seu institutionem, potestas Papae non est supra Concilium, neque è diverso, quia utraque immediatè est à Christo instituta, ergò quantum ad hoc, una non est super aliam, neque una dependet de alterâ. Sed dicunt communiter omnes Doctores Parisienses, quod potestas Papae est sub potestate Concilij quantum ad hoc quod Concilium potest certis legibus Papam arctare, ita quod teneatur Papa judicare secundum leges & constitutiones à Concilio latas, & quantum ad hoc est expressa determinatio Concilij Constantiensis & Basileensis, quod Concilium in Spiritu Sancto congregatum, universalem Ecclesiam representans, immediatè habeat à Christo potestatem, cui omnis Christianus, etiam in Papali dignitate constitutus obedire tenetur. Ergò Concilium potest Papam certis legibus arctare, &c. Et isto modo quantum ad collationes beneficiorum, est arctata potestas Papae in regno Franciae, neque potest sibi ea reservare amplius, ergò quantum ad ista, est ei data certa lex, & si faciat contrâ, ejus sententia erit nulla: & apparentia est in istâ opinione. Nam quaecumque sunt duae po-

testates ejusdem generis, & una est deviabilis, & altera non, potestas quæ est in supposito deviabili, debet dirigi secundum potestatem indeviabilem. Sed quilibet Papa est deviabilis, & Concilium generale ritè congregatum est indeviabile. Ergò potestas Papæ debet dirigi secundum dispositionem Concilij generalis. Apparentia est maxima in majore: sed minor est vera, nam Papa potest deviare, imò potest hæreticari, est enim homo non confirmatus in gratiâ, & remanet æqualiter peccator sicut prius. Quod autem Concilium ritè congregatum non possit errare, patet, semper enim dirigitur specialiter à Spiritu Sancto, quantum ad exercitium potestatis suæ, & idèd non potest errare, secundum id, secundum quod dirigitur, igitur, &c. patet major Actuum 13. Visum est Spiritui Sancto & nobis, præponitur Spiritus Sanctus quasi regens Concilium, & gubernans, ergò signum est quod Spiritus Sanctus semper regit & gubernat Concilium; ergò ratione indeviabilitatis nituntur ostendere quòd Concilium sit supra Papam, quantum ad istud, quod est de ratione superioris potestatis, certis legibus posse arctare inferiorem.

Quantum ad aliud, quod est de ratione superioris potestatis, quod licet ab inferiori ad eum appellare qui superiorem habet auctoritatem, videtur satis manifestum, quod licet à Papâ est deviabilis, & Concilium non potest errare, ergò quantum ad hoc, apparet Papam esse inferiorem.

Quantum verò ad aliud, videlicet quod potestas superior potest inferiorem judicare, utrum scilicet ipsum Concilium possit Papam judicare aut deponere à Papali dignitate, & alium instituere: dico quantum ad hoc quòd Concilium est supra Papam, & ipsum judicare potest & habet auctoritatem immediatè à Christo, & est maxima apparentia, cum Papa sit defectibilis, quòd possit ab ipso Concilio pro erratis puniri.

Ioannes Major, de auctoritate Ecclesie,

Disputatio, an Papa subditus sit fraternæ correctioni, & Concilio universali.

Tertiò. Arguitur non solum à Summo Pontifice, sed à Summo Pontifice cum particulari Ecclesiâ, potest appellari ad Concilium sive universalem Ecclesiam; & sententiâ Summi Pontificis, & Concilii particularis, potest solui ab universali Concilio: igitur universale Concilium est super Romanum Pontificem. Antecedens patet ex Epistolâ Augustini ad Glorium, Eleusium, & Felicem Grammaticum, Epistolâ est 162. in ordine Epistolarum, illic mentionem facit de depositione Cæciliani Episcopi Carthaginensis, ab Episcopis Africanis injustè factâ, quod videntes orbem communicare cum Cæciliano, & non cum eo quem instituerant, & cum agerent causam cum Melchiade Episcopo Romano, quatenus eorum sententiam confirmaret, & condemnati fuissent à Melchiade, dicit Augustinus ad propositum, quasi non eis ad hoc dici posset & justissimè dici, ecce putemus illos Episcopos qui Romæ judicarunt, non bonos Iudices fuisse, restabat adhuc plenum Ecclesiæ universalis Concilium, ubi etiam cum ipsis Iudicibus causa posset agitari, ut si malè judicasse convicti essent, eorum sententiæ solverentur. Istud etiam con-

firmatur auctoritate Augustini Psalmo 106. dicentis, sunt enim quædam à Domino, quæ ad Apostolum Petrum propterea pertinere videantur, nec habent tamen illustrem intellectum, nisi cum referuntur ad Ecclesiam, cuius ille cognoscitur in figurâ gestasse personam, propter primatum quem in discipulis habuit; sicut illud, Tibi dabo claves regni Cælorum; & similia huiusmodi: hoc ex Augustino superius allegavimus in cap. 16. dicente 1. retractionum, dixi in quodam loco de Apostolo Petro, quòd in illo tanquam in petrâ ædificata est Ecclesia, sed scio me postea sæpissimè sic exposuisse quòd à Domino dictum est, Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, ut super hanc intelligeret quam confessus est Petrus dicens: Tu es Christus Filius Dei vivi, &c. ut in 16. capite dicimus. Idem Augustinus sermone 15. de Apostolis Petro & Paulo dicit, Tibi dabo claves regni Cælorum, per hoc unitati & universali Ecclesiæ claves dedit. Et libro 2. quæstionum veteris & novi testamenti, quæst. 78. post multa verba sic ait, Has autem claves non homo unus, sed unitas accepit Ecclesiæ: Et August. in libro de agone Christiano, reprobatur errorem eorum qui dicunt claves Ecclesiæ esse datas soli Petro & non Ecclesiæ. Istud expressè tenet Hieronymus in Commentario suo Matthæi 16. & Rabanus ait, hæc autem ligandi atque solvendi potestas, quamvis soli Petro data videatur, tamen cæteris Apostolis datur.

Tostatus Commentarijs in cap. 18. Matthæi quæstione decima octava.

Quædam personæ sunt, quarum delicta non sufficit denunciari alicui Ecclesiæ particulari: idèd nulla particularis Ecclesia potest iudicare de eo, etiam quantum ad hæresim, sed necesse est recurri ad Ecclesiam universalem cuius Papa est filius, licet sit præcipuus filiorum: nam in eâ regnat, & in Sacramentis, quæ intrâ ipsam sunt justificatur & proficit.

Idem cap. sexagesimo nono defensorij.

Christus constituit supremum Tribunal in Ecclesiâ in sacro Concilio etiam supra Papam, & non solum in pertinentibus ad fidem, sed etiam quantum ad actiones: quæ omnia patent manifestissimè, ex illo verbo Domini Matth. 18. Si peccaverit in te frater tuus, corripe illum inter te & ipsum solum: quòd si nec te audierit, dic Ecclesiæ, & si non audierit Ecclesiam, sit tibi quasi ethnicus & publicanus.

Alphonsus à Castro Ordinis Minorum cap. 8. sect. 1.

At cum Concilia generalia universalem Ecclesiam repræsentent, colligitur illa habere potestatem diffiniendi in his rebus quæ ad fidem attinent, Sedes autem Apostolica quoniam Ecclesia tanquam caput repræsentat primum post Concilia generalia in diffiniendo tenet locum.

Monsieur Pithou dans le traité des libertez de l'Eglise Gallicane.

La seconde particularité est, qu'encore que le Pape soit reconnu pour souverain es choses spirituelles: toutesfois en France la puissance absoluë & infinie n'a point de lieu, mais est retenuë & bornée par les Canons & reigles des anciens Conciles de l'Eglise, receus en ce Royaume. *Et in hoc maxime consistit libertas Ecclesia Gallicana:* Comme en propres termes l'Université de Paris (qui garde, comme dit l'ancien Roman François, la clef de nostre

Chrétienté, & qui a esté jusques icy tres-soigneuse promotrice, & conservatrice de ces droits) fit dire & proposer en pleine Cour de Parlement, lors qu'elle s'opposa à la verification des Bulles de la legation du Cardinal d'Amboise.

De la seconde maxime depend ce que l'Eglise Gallicane a toujours tenu, que, combien que par la reigle Ecclesiastique, ou (comme dit saint Cyrille escrivant au Pape Celestin) par l'ancienne coûtume de toutes les Eglises, les Conciles Generaux ne se doivent assembler ny tenir sans le Pape, *clave non errante*, reconnu pour chef & premier de toute l'Eglise militante, & pere commun de tous les Chrétiens, & qu'il ne s'y doive rien conclure ny arrester sans luy & sans son autorité, toutesfois il n'est estimé estre par dessus le Concile universel, mais tenu aux Decrets & Arrests d'iceluy, comme aux commandemens de l'Eglise, Espouse de nostre Seigneur Iesus-Christ, laquelle est principalement representée par telle assemblée.

Des memoires dressez pour le Roy tres-Christien & l'Eglise Gallicane, par M. Capel.

CAR sous correction del'Eglise universelle, & protestations devant dites au commencement de ces presens Memoires, le Roy & ses sujets ne sont tenus d'obeir au Pape, ou à ses Officiers de Cour de Rome, en ce qu'ils voudroient faire contre le bien & estat universel del'Eglise, contre les saints decret, determinations des Conciles & anciens Canons, contre la liberté, paix & tranquillité del'Eglise Gallicane, contre le bien public dudit Royaume & sujets, contre les saintes & anciennes constitutions, ordonnances, coûtumes, usances & determinations dudit Royaume, Eglises & Parlemens d'iceluy, pour les raisons qui ensuivent.

Primò, *parce que*, Licet Papa habeat plenitudinem potestatis, tamen si sine necessitate, aut communi utilitate discedat à jure sanctorum Patrum, aut contrà dispensar, non est fidelis dispensatio, sed crudelis dissipatio secundum Bernardum lib. 3. de Considerat.

Du discours de M. Guy Coquille, des droictz Ecclesiastiques, & libertez de l'Eglise Gallicane, & les raisons & moyens d'abus contre les Bulles decernées par le Pape Gregoire 14. contre la France. 1591.

OR le commun bruit est, & non toute fois bien certain à moy, que le Pape qui est de present a oütoyé certain monitoire avec censures pour commander à tous ceux de ce Royaume, de se retirer de l'obeissance du Roy qui est de present, qu'aucuns disent estre nommé par luy Henry jadis Seigneur de Bearn: Les autres disent Henry jadis Roy de Navarre, & dit-on qu'à la queue est la censure d'excommunication contre ceux qui n'obeiront dans certain temps prefix par le monitoire. Dés lors que j'en oüys le bruit, desirant me conserver, net & exempt des censures en ma conscience, sachant que

que les anciens Decrets portent que la sentence du Pasteur, ores qu'elle soit iij ste, est à craindre, ainsi qu'il est dit *in Canon. 1. quest. 3. sententiam Episcopi, sive injusta, sive justa fuerit, timendam esse*: mais au Canon, *si Episcopus*, en la mesme question, cela est interpreté en cette sorte, qu'il la faut craindre, c'est à dire, ne la condamner pas par superbie, orgueil & arrogance: je declaray & protestay par écrit dès le vint-sixième Avril, en mil cinq cens quatre-vints onze, que de grief futur j'estois & suis encore appellant au futur Concile Oecumenique, qui sera legitiment assemblé, estimant que je ne feray seul en cét appel, & qu'aucunes personnes ayans charges publiques, mesme ceux qui ont les charges generales, auxquels touche de procurer la conservation de cét Estat, auront pris ou prendront la mesme voye.

Mais ces autheurs de l'omnipotence & puissance absoluë du Pape non sujette à aucune regle, ont estendu son pouvoir jusques à tout ce qu'il luy plairoit. Qui a esté cause que le Pape a oütoyé au Roy d'Espagne cette dispense, & croy que c'est l'une des causes pour lesquelles le Roy d'Espagne & les Theologiens d'Espagne en faveur du Pape (duquel chacun d'eux espere des bienfaits, & nul d'eux ne quitte sa part du Cardinalat ou du Papat) soustienent si exactement & obnixement cette exorbitante puissance du Pape, *etiam* pour la mettre par dessus le Concile universel de l'Eglise, quoy qu'au Concile de Constance en l'an 1417. auquel furent depolez trois Papes, & esleu Martin V. de la maison Edlonne de Rome, il fut arresté que ce Concile universel de l'Eglise legitiment assemblé, tient sa puissance immediatement de Dieu, & a autorité de reformer l'Eglise, *in capite & in membris*.

Iac. Leschaffsius tract. de libertate antiquâ & canonicâ Ecclesie Gallicane.

Si libertas Ecclesie nihil aliud est quàm jus commune antiquum, ejus casus omnes specialiter enumerari non possunt: corpus enim quoddam juris: verùm quæ illi libertati jura derogant, sunt illa quæ specialiter enumerari publicè utilissimum esset.

Veruntamen si cui libertatem Ecclesie in summa quædam capita distribuere in animo esset, hæc ferè forent, speciales multos casus comprehendentia. Neque Papam, neque totum omninò Clerum jus habere de ullâ re temporali statuendi: multò minus de ullo Regno seu Imperio supremo omnem Ecclesie Pastorem, imò ipsum Papam Concilij Ecclesie esse suppositum.

De l'Extrait du Cayer présenté au Roy & à son Conseil pour les trois Estats assemblez en la ville de Tours en l'an 1483.

Lesdits trois Estats desdits Royaume & Dauphiné sont prêts d'eux en submettre, & s'en submettent au dict & ordonnance du prochain saint Concile, duëment assemblé au lieu qui a esté député par le dernier Concile. Protestans qu'au cas que N. S. Pere voudroit aucune chose faire au prejudice de l'Estat, droits & libertez dudit Royaume & Dauphiné, d'avoir leur recours audit prochain Concile à venir: auquel S. Cõcile & determination d'iceluy, se submettent tous lesdits trois Estats en cette matiere. Et aussi si N. dit S. Pere

vouloit entreprendre, ou dire aucune chose au prejudice de la reformation qui fut faite de toute l'Eglise universelle en chef & membre, aux saints Conciles de Constance & Balle, ou qu'il voudroit aucune chose entreprendre sur les droits & préeminences du Roy & de sa Couronne, d'en avoir & pour suivre réparation en temps & lieu.

Bagottus Iesuita in Apologetico Fidei, libro 4. disput. 2. cap. 2. sect. 1.

Cum ergò quandò Summus Pontifex doctrinam fidei definit, Dei assistentia, & ne deficiat, specialis providentia non sit miraculosa, oportet Summum Pontificem concurrere, cum Deo cooperari, & sese quodam certo determinatoque modo gerere, quo deficiente non sit illa Dei assistentia infallibiliter speranda, nec Romanus Pontifex ut Christi Vicarius, & Spiritus Sancti organum agat, sed ut privatus homo ac consequenter mendax, & qui non solum deceptus sit, sed etiam alios decipere queat, id enim mendax significat.

Hæc doctrina probatur ex facto S. Petri.

Observo quoque non majorem Romano Pontifici, quàm S. Petro infallibilitatem, sed solummodò parem & ut summum æqualem tribuendam esse: at Christus permittit, ut Sanctus Petrus imprudens & incautus laberetur.... S. Ambrosius in cap. illud 2. ad Galatas, ait, visos fuisse Apostolos dissidere inter se, non in propriâ causâ, sed in sollicitudine Ecclesiæ interveniente causâ negligentia vel erroris. Quamobrem fatetur S. Petrum in sollicitudine Ecclesiæ & regimine negligentiam vel errorem commisisse, & ut ait ibidem Ambrosius, fecisse factum quod veritati Evangelicæ adversabatur. S. Aug. lib. 2. de Bap. cap. 1. aliter quàm veritas postulabat de Circumcisione egisse Petrum, & non rectè in aliquo ingressum esse ad veritatem Evangelij. Vnde concludit: Si potuit Petrus contra veritatis regulam, quàm postea Ecclesia tenuit, cogere gentes judaizare, cur non potuit Cyprianus contra regulam veritatis, quam postea tota Ecclesia tenuit, cogere hæreticos vel schismaticos denudè baptizari?... Antè hanc autem definitionem Concilij Hierosolymitani, licet S. Petrus, ut facto suo probavit, sciret non esse Gentilibus necessariam Judaismi observationem, fortè tamen adhuc dubitabat, an non hæc eis licita esset. Vnde factum est, ut ne Iudæos necessariam esse legem asserentes, Græci scandalizarent, eos judaizare cogeret, & ad tempus Iudæis cederet. Vnde non erravit in fide S. Petrus, sed ut summum nescivit aliquid quod nondùm erat definitum explicitè, aut per imprudentiam non advertit, patiens hæc in parte defectum luminis, inquit *Cornelius*, & assistentiæ Spiritus Sancti.

Atque inde discere possunt Petri successores se esse homines, & labi posse seu pati defectum luminis & prudentiæ, etiam cum res Ecclesiæ tractant, si videlicet non adhibeant media & conditiones quas Spiritus Sanctus requirit, ut eis infallibiliter adsit.

Hoc ipsum Gelasius Papa in tomo de anathematis vinculo, concedit. *Nunquidnam, inter cetera ait, aut Petri recta doctrina, cum his qua humanitus acciderunt, repudianda est, aut illa adhuc imbecillis inscitia cum perfectà ejus suscipi-*

pienda est doctrinâ?... Nec S. Cyprianus, nec quàm plurimi cum eo Episcopi unquam damnati sunt tanquam hæretici, aut etiam errantes in fide aut in doctrinâ Ecclesiæ, quod S. Stephano statim non consenserunt. Licet enim probè nossent eum esse Summum Pontificem, & unum in Ecclesiâ supremum iudicem, nec sine eius autoritate quidquam ad doctrinam fidei pertinens, certissimè definiri posse; ideòque per suam illam de Baptismi ab hæreticis collati reprobatione sententiam in Concilio Carthaginensi latam, nulli præscribere se aut præjudicare velle dixerunt, ut habetur in Epistolâ ad Iubaianum: dubitarunt tamen an S. Stephanus Papa eam omnem diligentiam & cautionem adhibuisset quam arbitrabantur necessariam, ut de Cathedrâ Petri, & cum infallibili Spiritus Sancti assistentiâ eos condemnaret, & ab hæreticis baptizatos rebaptizare omninò vetaret; arbitrati scilicet Summum Pontificem ut hominem labi posse, & ut loquitur Cyprianus Ep. ad Pompeium imperitè atque improvidè dicere & scribere aliquid posse. Quo supposito, condiciones Romano Pontifici ad habendam Spiritus Sancti assistentiam, & in suis de fidei doctrinâ decretis infallibilitatem, necessarias, breviter propono.

Cap. 3. sect. 1.

Prima conditio est, ut sit dispensator fidelis, seu nihil in doctrinâ fidei definienda faciat, nisi quatenus depositæ fidei dispensator est, & supponit Scripturam sacram, traditiones Apostolicas, & doctrinam jam ab antecessoribus definitam IN CONCILIIS, ità ut sint principia, ex quibus per rationationem colligat eas propositiones, quas credendas Ecclesiæ definit & proponit.

Idem disput. 3. cap. 10. sect. 1.

Cap. 1. de necessitate Conciliorum, sect. 1. Varia Synodorum genera referuntur. Sanè apud Sanctum Cyprianum, Epist. 7. lib. 2. Clerus Romanus eidem S. Cypriano scribit, eo de negotio egisse se cum Episcopis vicinis & alijs Provinciarum dissitarum, quos Romam persecutio duxerat. Quidquid sit, quantum ego possum colligere, Romanus Episcopus quoties de negotio fidei, aut alijs ad Ecclesiam spectantibus tractat Concilium habet, & saltem Clerum Romanum ex Episcopis suæ Provinciæ, Presbyteris & Diaconis Cardinalibus compositum, in Synodo congregatum audit, nec unquam de fide quidquam definit, nisi in Concilio. Nec verò aliter videretur prudenter agere, & consequenter legitimè ac infallibiliter. Deus enim, ut superius insinuavi, agens de potentiâ ordinatâ, & concursum suum ordinatum præstans, requirit causarum secundarum cooperationem: & in tantum infallibilitatem dat Summo Pontifici, in quantum hunc, non nihil agentem aut dormientem illuminat, sed humano etiam modo & secundum naturalem rationem agentem ipse dirigit. Pontifex igitur debet agere prudenter, & omnem diligentiam pro veritate fidei indagandâ inveniendâque adhibere. Et cum Deus non faciat jam pro fidei doctrinâ novas revelationes, nec novos Prophetas aut Evangelistas suscitet, in tantum dat scientiam veritatis Ecclesiæ, in quantum Summum Pontificem adjuvat, ut ex fidei articulis jam tra-

ditis & notis conclusiones inferat per ratiocinationem. Debet ergò Pontifex ratiocinari & prudenter agere, quod ut faciat, debet peritos & doctos consulere, & ijs auditis cum suo Concilio judicare & definire quid sentiendum sit. Sed de hoc postea magis in particulari agam.

Nunc tantùm habeo duo dicere. Primò quidem Summum Pontificem quæstionem de doctrinâ fidei semper cum Concilio aut Provinciali, aut universali tractare. Secundò in controversijs facilioribus Provincialia seu particularia Concilia sufficere: in gravioribus verò nonnullis quæstionibus, necesse esse audire generalia Concilia, ità ut sine illis eas controversias cum summâ autoritate non dirimat.

Et sectione secundâ, cujus titulus est: quòd sine aliquâ Synodo Papa quæstiones fidei non tradat, probatur.

Primum autem dictum probo usu & praxi continuâ Summorum Pontificum & Ecclesiæ, in quâ nihil gravius aut difficilius Episcopi aut Metropolitanî, nisi prius audito Concilio multa cum deliberatione decernere, aut statuerè, majoresque causas tractare solent.

Illustris locus est apud S. Cyprianum lib. 3. Ep. 19. quâ ad Clerum Carthaginensem suum scribens, de admittendis Confessorum litteris commendatijs pro reconciliatone lapsorum, sic loquitur. *Quæ res cum omnium nostrorum consilium & sententiam spectet, præjudicare ego & solus mihi rem communem vindicare non audeo.* Scio Cardinalem Bellarminum, lib. 1. de Rom. Pont. c. 8. existimare S. Cyprianum, non jure ipso aut ex rei naturâ, sed suâ sponte se adstrinxisse ad nihil ejusmodi sine consilio statuendum. Sed dubito an id probari possit, cum id nullo modo significet S. Cyprianus, & aliud innuant verba illius, rem videlicet, ipsam spectare sententiam omnium, utpotè quæ communis est. Ad idem facit quod sanctus Hieronymus in cap. 1. Epist. ad Tit. ait. *Sicut Presbyteri sciunt se ex Ecclesia consuetudine ei, qui sibi præpositus fuerit, esse subiectos; ità Episcopi noverint se magis consuetudine, quàm dispositionis Dominicæ veritate Presbyteris esse majores, & in commune debere Ecclesiam regere, imitantes Moysen, qui cum haberet in potestate solus præesse populo Israël, septuaginta elegit, cum quibus populum judicare....* Sed quod ad rem nostram omninò facit, ipse S. Hieronymus etiam tunc cum fatetur Episcopos Presbyteris fuisse majores, voluit tamen ut in commune Ecclesiam regerent Episcopi imitati Moysen, qui licet solus cum autoritate sibi à Deo concessâ populo Israëlítico præfesset, septuaginta tamen elegit, cum quibus populum judicaret, quos scilicet consulentes & judicantes audiret, & in partem administrationis admitteret. Sed quod in Ecclesiâ mos ille & usus semper vigerit, ut ipse quoque Romanus Pontifex nihil sine Episcoporum, aut Ecclesiæ suæ consilio in negotijs Ecclesiæ majoribus, & nominatim de fidei doctrinâ definiret, docet suprâ citatus S. Irenæus, cum sub Clemente, eo scilicet authore & presidente Ecclesiam Romanam de reparandâ Corinthiorum fide ad eos litteras scripsisse, ait lib. 3. cap. 3. Et verò antè Nicænum Concilium cum de hæresi damnandâ agendum fuit, id in Concilijs factum est; ut de quatuordecim annorum hæresi scribit Euseb. lib. 5. hist. cap. 23. Cum enim Asiatici suam opi-

nionem & usum defenderent traditione majorum, ea verò consuetudo in nullis prorsus alijs Ecclesijs observaretur, ut videlicet in decimâ quartâ primæ Lunæ die j. junium solemne solveretur, ob eam causam Conventus Episcoporum, & Concilia per singulas Provincias, convocata sunt, Cæsareæ in Palestinâ præsidentibus Theophilo Cæsareæ Episcopo & Narcisso Hierosolymorum, in Achaïa sub Bachilo Corinthiorum, in Galliâ per Irenæum, & verò Romæ, in quo Concilio præfuit Victor Papa.

Sectione 3. cuius titulus est. Eadem necessitas Synodi probatur ex quintâ Synodo.

Præterea hunc morem & verò necessitatem Synodorum pro controversijs fidei dirimendis, quinta Synodus profert, cum collat. 8. ait, *docere sacerdotes communibus questionibus finem communem imponere, & id probat exemplo Apostolorum. Licet, inquit, Spiritus sancti gratia, circa singulos Apostolos abundaret, ut non indigerent alieno consilio ad ea qua agenda erant, non tamen aliter voluerunt de eo quod movebatur, si oporteret gentes circumcidi, desinere priusquam communiter congregati divinarum scripturarum testimonijs unusquisque dicta sua confirmaverunt. Unde communiter de eo sententiam protulerunt ad gentes scribentes: Visum est Spiritui sancto & nobis, &c. Sed & Sancti Patres, qui per temporain sanctis quatuor Concilijs convenerunt, antiquis exemplis utentes, communiter de exortis heresibus & questionibus disposuerunt: certo constituto quod in communibus disceptationibus cum proponuntur, quo ex utraque parte discutienda sunt, veritatis lumen tenebras expellit mendacij: nec enim potest in communibus de fide disceptationibus aliter veritas manifestari, cum unusquisque proximi adiutorio indiget, sicut in proverbij dicit Sa'omon, frater fratri adiutorium præstans exaltabitur, sicut civitas munita. Ità Proverbiorum 18. ubi nostra vulgata habet, frater qui adjuvatur à fratre quasi civitas firma, & judicia quasi vectes urbium. Scio quàm variè locum hunc legant, & interpretentur Doctores. Non est fortè imp. obabilis & ad nostrum institutum non inepra hæc interpretatio. Fratrum mutuam auxilium, & concordia est fortis sicut civitas benè munita, & quemadmodum vectes portarum ad civitatem muniendam pertinent, ità tunc firmior & magis inconcussa est fratrum concordia, cum inter se disceptantes de jure suo decernunt, seu judicia exercent iuxta illud apud Gallos usitarum proverbium, bona computa amicos bonos facere, seu non esse calumniæ & offensionibus obnoxiam amicitiam, cum amici rationes accepti & dati mutuò diligenter putant. Et ut ad rem nostram illud dictum accommodem, dico tunc rectores Ecclesiæ firmissimo concordia & consensus vinculo colligari, cum sese adjuvantes in deliberando, & quaestionis propositæ rationes omnes expedientes ac veluti litigantes tandem iudicium ferunt. Ad idem probandum Synodus illa quinta profert, quod ait Christus, Matth. 18. ubi postquam dixit, si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus, &c. Et, quodcumque alligaveritis super terram, &c. Subjungit, iterum dico vobis, quia si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quamcumque petierint, fiet illis à patre meo, qui in caelis est.*

ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo ibi sum in medio eorum. Quo in loco, observo esse has promissiones inter se connexas, nimirum de adjuvandis Rectoribus Ecclesiarum in solvendis & ligandis Christianis, quod per definitiones doctrinæ fidei, & excommunicationes Hæreticorum fit, cum congregati fuerint legitimè & in nomine Christi, id est imperio & autoritate ejusdem Vicarij; tuncque Ecclesiam audiendam, quia scilicet infallibilis est: SIC TAMEN UT NEMO HANC IN ECCLESIA INFALLIBILITATEM HABEAT, NISI CVM CONCILIO, ET VBI PLURES FVERINT CONGREGATI, ut asserit quinta Synodus, cum ait, *Non posse aliter manifestari fidei veritatem.* Et verò ex ejus dictis ratio satis manifesta colligitur, quia scilicet disceptari debet & discuti proposita fidei quæstio: ab uno autem solo non fit disceptatio, nec nisi inter multos disceptatur & consultatur, maximè cum sint consulendæ Scripturæ traditionesque Ecclesiæ, quas non unus homo, sed plures certò nosse & tradere solent. Deinde, unusquisque, inquit Synodus, adjutorio proximi indiget, & verò etiam Papa, qui quidem est caput visibile Ecclesiæ, sed ita ut sit ejusdem pars & membrum: at membrum nullum quantumvis excellens, dicere potest alijs membris eorum ope se non indigere, 1. Cor. cap. 12. Demùm id ipsum probat Synodus quinta exemplo Apostolorum, & omnium Patrum antiquorum. Quamobrem supponit (Gelafius) non nisi in congregatione seu Synodo res illas legitimè tractari posse, idque postea probat multis exemplis. Nam Sabellium, inquit, damnavit Synodus, Arium Nicæna, Eunomium & Macedonium Constantinopolitana, Nestorium Ephesina, & ita de reliquis. Ex *QUIBUS OMNIBUS CONCLVDO, SVMMVM PONTIFICEM, VT DEFINIAT ALIQVOD INFALLIBILITER CONCILIVM ALIQVOD SEV SYNODVM AVDIRE OPORTERE, NEC MALE DICI TVNC EX S. PETRI CATHEDRA EVM LOQVI, SEV PRONVNCIARE SENTENTIAM, CVM AVDITO CONCILIO PRONVNCIAT.*

Cap. 2. Aliquandò universalia Concilia necessaria esse ostenditur. Sectione 1. Quæstiones fidei diversæ sunt, & adedò difficiles esse possunt, ut requirant Concilium universale.

Alterum quod de Conciliorum necessitate pro solvendis quæstionibus fidei aut hæresibus damnandis dicebam, erat, non quidem semper esse necessaria Concilia universalia, sed sufficere autoritatem Romani Pontificis audito Concilio aliquo particulari: aliquandò tamen quæstiones de fide & controversias esse ejusmodi, ut non nisi plenario seu Oecumenico & universali Concilio terminari seu decidi possint.

Hujus assertionis ratio est, quia quæstiones & controversiæ de fide novæ possunt esse, variæ, & aliæ alijs difficiliores. Cùm enim modò nulla nova revelatio ad fidem Ecclesiæ pertinens fiat: sed novæ de doctrinâ fidei definitiones & propositiones ratiocinatione colligi debent ex ijs propositionibus fidei, quas Ecclesia jam credit & tenet, & novæ istæ definitiones seu propositiones in illis jam creditis contineantur implicite aut virtualiter, sicut in propositionibus quas præmissas vocamus, conclusiones latere & contineri dicuntur; aliquandò quidem facilius istæ reperiuntur, aliquandò difficilior.

4. Probatur eadem assertio ex facto Apostolorum in quæstione ortâ inter primos Christianos, an Gentiles conversi ad Christum essent obligandi ad legem Moysis servandam & ad circumcissionem. Sanè ipse S. Petrus Cornelium Centurionem sine tali obligatione baptisaverat: id ipsum sanctus Paulus asserbat: Neuter tamen, aut ullus Apostolorum quæstionem voluit solvere, & quid de fide credendum esset definire, nisi habito universali Concilio, in quo quæstio diligenter disceptata est, non tantùm ab Apostolis, sed etiam à presbyteris. Res gesta narratur Actorum 15. Nec verò ausim probare quod ait Bellar. citatus, singulos Apostolos potuisse sine Concilio rem definire. Cur enim non tantùm coactum est Concilium, sed etiam inquisitio in eo facta esse dicitur, antequam definiretur quid tenendum esset, an simulatè quærebant Apostoli, aut fingeant se instituere quæstionem de re quam jam exploratissimam habebant? Sanè haud scio an ejusmodi fictiones prudenter admitti queant: quasi verò in negotijs Ecclesiæ tractandis Apostoli ludere voluerint, & prudentes ità esse voluerint sicut serpentes, ut simplicitatem colombarum neglexerint. Quod verò dicitur, Apostolos nihil ad fidei mysteria spectans ignorasse. hoc non impedit, cum Gelasius P. in tomo de anathematis vinculo, in S. Petro *imbecillum inscitiam de eâ re & controversiâ agnoscat* ante hoc Concilium, in quo perfectam doctrinam accepit. Quâ de re legantur quæ dixi in hujus disp. cap. I. ubi cum quinta Synodus ait, *Apostolos non indignisse alieno consilio ad ea quæ agenda erant*, non contradicit doctrinæ hujus capituli, quia aliud est scire quid sit agendum, aliud sine vlllo Concilio quamlibet fidei controversiam definire; & in eo plena fuit Apostolorum prudentia, quod *nihil eâ in parte temerè agere, & Ecclesiæ errandi occasionem dare potuerint.*

Septième
proposition
de Jacques
de Vernant.

p. 241 Sa réponse a esté lèuëe, & approuvée par les Theologiens de Paris; d'où nous inferons qu'ils tiennent pour constant que cette doctrine est conforme à la commune croiance de l'Eglise, & aux sentimens de tous les Catholiques, on ne peut dire le contraire sans faire injure à la plus celebre Faculté du monde, car c'est l'accuser d'avoir manqué de connoissance, ou de zele, pour maintenir les veritez Chrestiennes, s'il est vray que par les paroles de nostre Seigneur Iesus Christ à saint Pierre, il soit necessaire de croire que l'infailibilité est promise à tout le Corps de l'Eglise, non pas à la personne du Prince des Apostres.

C E N S U R E.

C E N S U R A.

* an. 1542.
art. 18. 19.
22. 23.
* an. 1663.
art. 4. 5. &
6.

Cette proposition impose à la sacrée Faculté, qui a expliqué sa pensée dans les articles contre Luther, & dans la Declaration qu'elle a faite au Roy tres-Chrestien, l'année 1663.

Hec propositio imponit Sacrae Facultati, quae mentem suam aperuit in articulis contra Lutherum & in declaratione facta apud Regem Christianissimum* anno 1663.*

Des articles de la Sacrée Faculté contre la doctrine de Luther.

Ex articulis Sacrae Facultatis contra Lutheri doctrinam.

10. Martij
3542.

Art. 18. Chaque Chrétien est obligé de croire fermement qu'il y a en terre une Eglise universelle visible, laquelle ne peut errer en la Foy & bonnes mœurs, & à laquelle sont obligez d'obeir tous les fideles en ce qui concerne la Foy & les bonnes mœurs.

18. art. Tenetur & quilibet Christianus firmiter credere unam esse in terris universalem Ecclesiam visibilem quae in fide & moribus errare non potest, qui omnes fideles in his quae sunt fidei & morum obedire adstringuntur.

art. 19. Que s'il arrive quelque doute, ou quelque controverse touchant les saintes Ecritures, la definition & la determination en appartient à ladite Eglise.

19. art. Quod si quid in Scripturis sacris controversa aut dubij oriatur ad praefatam Ecclesiam desinire spectat & determinare.

art. 20. Il est aussi certain qu'il y a plusieurs choses qui ne sont pas expressement & specialement contenuës dans les saintes Ecritures, qu'il faut neantmoins croire, & de necessité recevoir par la Tradition de l'Eglise.

20. art. Est & certum, multa esse credenda, quae non sunt expresse & speciatim tradita in Scripturis sacris: quae tamen per traditionem Ecclesiae sunt necessarîo recipienda.

art. 21. Il faut croire de la mesme certitude de verité, que la puissance d'excommunier est de droit divin, immediatement oütroyé par Iesus-Christ à son

21. art. Eodem veritatis firmitate recipiendum, potestatem excommunicandi esse de jure divino immediatè à Christo Ecclesiae concessam

cessam: & ob id magnopere timendas esse censuras Ecclesiasticas.

Eglise, & c'est pour cela que les Censures Ecclesiastiques sont grandement à craindre.

22. art. *Certum est Concilium generale legitime congregatum, uniuersalem representans Ecclesiam in fidei & morum determinationibus errare non posse.*

art. 22. Il est aussi certain que le Concile general legitiment assemblé, representant l'Eglise universelle, ne peut errer dans les determinations de la Foy & des bonnes mœurs.

23. art. *Nec minus certum est unum esse iure divino Summum in Ecclesia Christi militante Pontificem, cui omnes Christiani parere tenentur, qui quidem potestatem habet & indulgentias conferendi.*

art. 23. Il n'est pas moins certain, que de droit divin il y a dans l'Eglise militante de Iesus-Christ, un Grand Pontife, auquel tous les Chrétiens sont tenus d'obeïr, & qui a aussi la puissance de conferer des Indulgences.

EXTRAIT DES REGISTRES DE PARLEMENT.

CE jour les Gens du Roy, Maistre Denys Talon Aduocat dudit Seigneur portant la parole, ont dit à la Cour, que le Syndic de la Faculté de Theologie, avec sept autres anciens Docteurs en la Faculté de Theologie, mandez suivant l'Arrest du jour d'hier, estoient au Parquet des Huissiers. Eux entrez, Monsieur le Premier President leur a dit, que la Cour les avoit mandez pour apporter la declaration faite par la Faculté de Theologie de ses sentimens touchant l'autorité du Pape. Le Doyen de ladite Faculté a dit, que pour obeïr aux ordres de la Cour ils avoient apporté ladite declaration extraite des Registres de ladite Faculté, & signée par le Bedeau d'icelle, contenant :

1. *Non esse doctrinam Facultatis, quod Summus Pontifex aliquam in temporalia Regis Christianissimi auctoritatem habeat; imò Facultatem semper obstinisse etiam ipsi, qui indirectam tantummodo esse illam auctoritatem voluerunt.*

1. Que ce n'est point la doctrine de la Faculté, que le Pape ait aucune autorité sur le temporel du Roy: qu'au contraire, elle a toujours résisté même à ceux qui n'ont voulu luy attribuer qu'une puissance indirecte.

2. *Esse doctrinam Facultatis ejusdem, quod Rex Christianissimus nullum omnino agnoscit, nec habet in temporalibus superiorem præter Deum; eamque suam esse antiquam doctrinam, à qua nunquam recessura est.*

2. Que c'est la doctrine de la Faculté, que le Roy ne reconnoist & n'a d'autres Superieurs au temporel, que Dieu seul; que c'est son ancienne doctrine, de laquelle elle ne se départira jamais.

3. *Doctrinam Facultatis esse, quod*

3. Que c'est la doctrine de la mesme

p

Faculté, que les Sujets du Royluy doi- *subditi fidem & obedientiam Regi*
vent tellement la fidelité & l'obeissan- *Christianissimo ita debent, ut ab us*
ce, qu'ils n'en peuvent estre dispensez *nullo pretexto dispensari possint.*
sous quelque pretexte que ce soit.

4. Que la mesme Faculté n'approuve *4. Doctrinam Facultatis esse, non*
point, & qu'elle n'a jamais approuvé *probare, nec unquam probasse propo-*
aucunes propositions contraires à l'au- *sitiones ullas Regis Christianissimi*
torité du Roy, ou aux veritables liber- *auctoritati, aut germanis Ecclesia*
tez de l'Eglise Gallicane, & aux Ca- *Gallicane Libertatibus, & receptis*
nons receus dans le Royaume; par ex- *in Regno Canonibus contrarias;*
emple, que le Pape puisse deposer les *verbi gratia, quòd Summus Ponti-*
Evesques, contre la disposition des mes- *fex possit deponere Episcopos adver-*
mes Canons. *sus eosdem Canones.*

5. Que ce n'est pas la doctrine de la *5. Doctrinam Facultatis non esse,*
Faculté, que le Pape soit au dessus du *quòd Summus Pontifex sit supra*
Concile general. *Concilium œcumenicum.*

6. Que ce n'est pas la doctrine ou un *6. Non esse doctrinam vel dogma*
dogme de la Faculté, que le Pape soit *Facultatis, quòd Summus Ponti-*
infaillible lors qu'il n'intervient aucun *fex, nullo accedente Ecclesia con-*
consentement de l'Eglise. *sensu, sit infallibilis.*

Icelle declaration leuë en presence des Gens du Roy, & desdits Docteurs, Lesdits Docteurs retirez, les Gens du Roy par la bouche de Maistre Denys Talon, ont dit que la verité des anciennes maximes se soustient assez par son propre poids, & n'a pas besoin de mendier des suffrages ny des approbateurs: que c'est pourtant un grand avantage lors que tout le monde concourt dans un mesme sentiment, & qu'il ne paroist point de division dans les esprits. Personne n'ignore les efforts & les artifices pratiquez par les Partisans de la Cour de Rome depuis trente ans, pour élever la puissance du Pape, par de fausses prerogatives, & pour introduire les opinions nouvelles des Ultramontains Et enfin les choses ont passé jusques à tel excès, qu'après avoir insinué en secret ces propositions fausses & dangereuses dans leurs écrits, ils ont eu la hardiesse de les publier, & de les mettre dans des Theses pour estre publiquement disputées. Cette temerité n'est pas demeurée impunie: car cette auguste Compagnie également jalouse de maintenir l'authorité Royale, les droits de la Couronne, les libertez de l'Eglise Gallicane, & l'ancienne doctrine, auxquels ces opinions de l'infailibilité, & de la superiorité du Pape au Concile sont directement opposées, n'a pas manqué de reprimer ces entreprises par la severité de ses Arrests, & mesme d'en punir les auteurs: de sorte que l'on peut dire que ces monstres ont esté estouffez dans leur naissance, & que ces tentatives, bien loin d'avoir aucun succès, n'ont servi qu'à confirmer plus puissamment la verité, & à couvrir de honte & de confusion les émissaires de Cour de Rome. Cependant la Faculté de Theologie occupée par une cabale puissante de Moynes, & de quelques seculiers liez avec eux

par interest & par faction, a eu de la peine à se démêler de ses liens injustes, & à suivre les traces des Gersons, & de ces autres personnages illustres, qui ont esté dans tous les siècles les principaux défenseurs de la verité: mais enfin par un genereux effort ayant fait reflexion sur ce qu'elle doit au Roy, au public, & à la propre reputation, elle a expliqué ses sentimens, & condamné toutes ces nouveautés comme des erreurs qui ne peuvent éviter la censure. Et comme les six propositions qui viennent d'estre leuës & expliquées par l'organe du Doyen, contiennent non seulement la condamnation de tout ce qui pouvoit établir quelque superiorité du Pape sur le temporel, mais aussi de cette chimere d'infailibilité, & de cette dépendance imaginaire du Concile au Pape; il est inutile d'examiner si toutes ces propositions sont conceuës en termes affirmatifs, estant certain qu'il n'y a point de milieu entre deux propositions contradictoires, & que si la Faculté ne croit pas que le Pape soit infailible, il faut par une consequence necessaire qu'elle juge qu'il peut tomber, ou estre induit en erreur, & corrigé par une Puissance superieure, qui ne peut estre autre que celle du Concile, & de l'Eglise universelle. Et tout le monde demeurant d'accord qu'il faut qu'il y ait une subordination; dès que l'on avoüe que le Pape n'est point au dessus du Concile, il faut qu'il soit au dessous, & soumis à ses decisions, & à l'observation des Canons. De sorte que comme le public est pleinement satisfait par cette declaration de la Faculté, d'autant plus que si elle estoit susceptible d'ambiguité, on ne la pourroit interpreter, que par ce qui paroist de la doctrine de la mesme Faculté dās la Censure de Sarazain, dans les Réponses aux demandes du Roy Charles VIII. & dans les condamnations des erreurs de Luther: ils estiment qu'il y a lieu d'ordonner que les articles contenus en la declaration de ladite Faculté soient registrez au Greffe de la Cour, & copies d'iceux envoyées dans tous les Bailliages & Vniversitez du ressort du Parlement, pour y estre leuës, publiées, & registrées: deffenses soient faites de soutenir aucune doctrine contraire ausdits Articles: que les Arrests des vint-deux Januier, & quatre Avril derniers soient executez: faire iteratives deffences & inhibitions à tous Bacheliers, Licentiez, Docteurs, & à toutes autres personnes de soutenir & disputer, lire & enseigner directement ny indirectement es Ecoles publiques, ny ailleurs aucunes propositions contraires à l'ancienne doctrine del'Eglise, aux Canons des Conciles Generaux, aux libertez de l'Eglise Gallicane, & aux anciens decretz de la Faculté de Theologie, à peine de punition exemplaire; & aux Syndics des Facultez, & Docteurs qui presideront aux Actes, de souffrir que telles propositions soient inserées dans aucunes Theses, à peine d'en répondre en leurs noms, & d'estre procedé contre eux extraordinairement. LUX retirez, LADITE COUR à ordonné & ordonne, que lesdits Articles contenus en la declaration de ladite Faculté de Theologie, seront registrez au Greffe dicelle, & copies d'iceux envoyées dans tous les Bailliages & Vniversitez de ce ressort, pour y estre leuës, publiées, & registrées. A fait & fait inhibitions & deffense de soutenir aucune doctrine contraire ausdits Articles, ce faisant a levé les suspensions portées par l'Arrest du

Censure de la Faculté de Theologie de Paris,

quatorze Avril dernier : a reiteré & reiteré les deffenses portées par les Arrests des 22. Janvier, & 4. Avril derniers: A fait inhibitions & deffenses à tous Bacheliers, Licentiez, Docteurs, & toutes autres personnes, de soutenir & disputer, lire & enseigner directement ny indirectement es Ecoles publiques. ny ailleurs, aucunes propositions contraires à l'ancienne doctrine de l'Eglise, aux saints Canons, Decrets des Conciles generaux, & aux libertez de l'Eglise Gallicane, & autres anciens Decrets de la Faculté de Theologie, à peine de punition exemplaire: Et aux Syndics, tant de ladite Faculté, que des autres Vniuersitez, & Docteurs qui presideront aux Actes, de souffrir que telles propositions soient inserées dans aucunes Theses, à peine d'en répondre en leurs noms, & d'estre procedé contr'eux extraordinairement. FAIT en Parlement le 30. iour de May, 1663. Signé, ROBERT.

*DECLARATION DV ROT ENVOYÉE
à tous les Parlemens du Royaume, portant que les six
Propositions presentées à sa Majesté par la Faculté de
Theologie de Paris, & qui ont esté registrées au Parle-
ment, y seront pareillement leuës, publiées, & registrées,
& envoyée à tous les Bailliages, Senechaussées, Iurisdic-
tions & Vniuersitez de leur Ressort, pour y estre aussi
leuës, publiées & registrées.*

LOVYS PAR LA GRACE DE DIEU ROY DE FRANCE ET DE NAVARRE:
LA tous ceux qui ces presentes Lettres verront, Salut. La Faculté de Theologie de nostre bonne Ville de Paris, qui depuis son établissement a esté le plus ferme appuy de la Religion, & de la saine doctrine dans nostre Royaume, & qui a toijours fait profession de s'opposer fortement à ceux qui ont voulu en alterer la pureté, ayant reconnu que depuis plusieurs années quelques personnes se seroient efforcées d'introduire dans nostre Estat, certaines maximes des Ultramontains contraires à celles qui ont esté receuës de tout temps & directement opposées à nos droits, aux immunités du Royaume, franchises & libertez de l'Eglise Gallicane. Cette celebre Compagnie auroit estimé qu'il estoit de son deuoir de faire tout ce qui dépendoit d'elle pour arrester le cours d'une si dangereuse doctrine, & à cette fin elle nous auroit fait une declaration authentique & solemnelle de ses dogmes & de sa doctrine en cette matiere, qu'elle a renfermée en six Propositions dont l'acte est cy attaché sous le contre-seel de nostre Chancellerie: laquelle declaration auroit esté leuë & registrée en nostre Cour de Parle-

ment de Paris. Et parce que nous avons jugé qu'il estoit important de la faire aussi registrer dans les autres Cours de Parlement de nostre Royaume, afin de la rendre publique & que les sentimens de nos sujets soient uniformes sur ces articles, en sorte qu'il ne soit rien dit, écrit, enseigné, ny professé qui soit contraire à ladite Declaration de ladite Faculté. SçAVOIR faisons que Nous, pour ces causes & autres bonnes considerations à ce nous mouvans, avons par ces presentes signées de nostre main, dit & ordonné, disons & ordonnons, voulons & nous plaist que lesdites six Propositions contenuës en la Declaration de ladite Faculté de Theologie, soient leuës, publiées, & enregistrées en toutes nos Cours de Parlement, Iustices, Bailliages, Senéchauffez, Jurisdiccions & Vniversitez de nostre Royaume, Pays & Terres de nostre obeyssance, faisant tres-expresses inhibitions & défenses à rous Bacheliers, Licentiez, Docteurs, & autres personnes, de quelque qualité & condition qu'elles soient, de soutenir & défendre, lire & enseigner directement ny indirectement es Echoles publiques, ny ailleurs, aucunes propositions contraires à celle de la Declaration de ladite Faculté de Theologie, ny d'en faire aucun écrit, à peine de punition exemplaire; & aux Syndics des Vniversitez, & aux Docteurs qui presideront aux Actes, de souffrir qu'il soit rien inseré de contraire dans aucunes Theses, à peine d'en répondre en leurs noms, & d'estre procedé contr'eux extraordinairement. Si DONNONS en mandement à nos Amez & feaux les Gens tenans nostre Cour de Parlement de..... que ces presentes, ensemble la Declaration de ladite Faculté contenuë esdites six propositions, ils ayent à faire lire, publier, & enregistrer au Greffe de nostre dite Cour, & en toutes les Senchauffez, Bailliages & Vniversitez du ressort d'icelle, & à tenir soigneusement la main à l'exacte observation d'icelles, sans y contrevenir, ny permettre qu'il y soit contrevenu en aucune maniere: Car tel est nostre plaisir, en témoin dequoy nous avons fait mettre nostre seel à ces dites presentes. Donné à Paris le quatrième jour d'Aoust, l'an de Grace mil six censsoixante trois, & de nostre Regne le vint unième.

